

บทที่ 4

โครงการท่อส่งธรรมชาติจากแหล่งยาดานา สหภาพพม่า และวาทกรรมของเจ้าของโครงการ กลุ่มผู้สนับสนุน กลุ่มผู้คัดค้าน

4.1 จุดกำเนิดโครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ได้รับมติจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2536 ให้เร่งรัดการจัดการก๊าซ โดยเจรจาซื้อก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานาและเยตากุนของ สหภาพพม่า เพื่อให้ทันกับแผนการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต แห่งประเทศไทย (กฟผ.) ที่จังหวัดราชบุรี ซึ่งตามแผนที่วางไว้การก่อสร้างจะเสร็จประมาณกลางปี 2541 และตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2537 ให้ ปตท.เร่งจัดหาก๊าซธรรมชาติให้ ผู้ผลิตไฟฟ้าอื่นที่จะเกิดขึ้นในบริเวณใกล้เคียงภายใต้เงื่อนไขเดียวกับ กฟผ. เพื่อให้มีแหล่งพลังงาน จากก๊าซธรรมชาติเพียงพอต่อการใช้งานดังกล่าว ซึ่งคาดว่าจะสูงถึง 3,000 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน ในปี 2543

ในการก่อสร้างโครงการท่อส่งก๊าซจากแหล่งยาดานาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ

- เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคงทางด้านพลังงานของประเทศ
- จัดหาก๊าซธรรมชาติจากประเทศเพื่อนบ้านคือ สหภาพพม่า เพื่อนำมาใช้เป็น พลังงานในการผลิตกระแสไฟฟ้าให้กับ กฟผ. บริษัทเอกชนอื่นๆ และโรงงาน อุตสาหกรรมในจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี ที่แนวท่อก๊าซธรรมชาติผ่าน
- เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับโครงการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตกของประเทศ
- เพื่อประสานความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยและสหภาพพม่า
- เพื่อเตรียมการสำหรับการเชื่อมโยงระบบท่อก๊าซธรรมชาติทางภาคตะวันออกและตะวันตกของประเทศ

(เอกสาร "รายละเอียดโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติไทย-สหภาพพม่า" : 9)

อย่างไรก็ตามโครงการซื้อก๊าซธรรมชาติจากพม่านี้เป็นความต้องการของรัฐบาลไทยที่มีมา ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2533 ถือเป็นโครงการที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างรัฐต่อรัฐ ซึ่งทุกๆ รัฐบาลพยายามที่จะผลักดันให้โครงการนี้บรรลุผลสำเร็จในการเซ็นสัญญาซื้อขายกันอย่างเป็นทางการ แม้จะถูกคัดค้านจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ เนื่องจากเหตุการณ์กลางลนองเลือด

ภายในประเทศพม่าช่วงปี 2531 ยังคงเป็นเหตุการณ์ที่ประชาคมโลกยังคงจดจำได้เป็นอย่างดี (อาทิตย์, 9-15 สิงหาคม 2539 : 26-27)

การจลาจลนองเลือดในกรุงย่างกุ้งช่วงต้นเดือนสิงหาคม 2531 นั้นได้สร้างความตะลึงงันให้กับชาวโลก เมื่อคณะทหารภายใต้ชื่อ "สภาฟื้นฟูระเบียบและกฎหมายแห่งรัฐ" หรือ สลอร์ค นำโดยนายพลชอหม่อง ตัดสินใจใช้กำลังเข้าปราบปรามนักศึกษา และประชาชนพม่าที่เรียกร้องต้องการการปกครองในระบอบประชาธิปไตยด้วยความเหี้ยมโหดและความรุนแรงอย่างถึงที่สุด นักศึกษา ประชาชน พระภิกษุสงฆ์ ถูกเข่นฆ่าเสียชีวิตในเหตุการณ์ครั้งนั้นจำนวนมาก การไล่ล่าจับกุมคุมขังฝ่ายนิยมประชาธิปไตยบานปลายไปทั่วประเทศพม่า นักศึกษา ประชาชน จำนวนมากหลบหนีการสังหารและการจับกุมเข้ามาพึ่งพิงชนกลุ่มน้อยฝ่ายกบฏพม่าทั้งบริเวณชายแดนด้านตะวันตกของไทย และมีบางส่วนก็ขึ้นเหนือไปพักพิงกับกลุ่มกบฏชายแดนที่ติดกับบังคลาเทศ อีกส่วนหนึ่งก็หลบหนีออกนอกประเทศเป็นสหายๆ

ชนชาวพม่าที่ต้องการประชาธิปไตยได้ผนึกตัวกับกบฏพม่าชาวกะเหรี่ยง มอญ คะยา คะฉิ่น อาระกัน ยะไข่ ฯลฯ โดยสามารถจัดตั้งกลุ่มประสานงานที่เรียกว่า "รัฐบาลทางเลือก" ขึ้นมาได้เป็นครั้งแรกและหวังที่จะล้มล้างการปกครองแบบเผด็จการที่เหี้ยมโหดในช่วงนั้นให้ได้

ความโหดเหี้ยมและความรุนแรงจากการปราบปรามเช่นฆ่าครั้งนี้ ได้ทำให้ประชาคมโลก ลงความเห็นพ้องต้องกันในที่ประชุมองค์การสหประชาชาติ โดยการตัดสินใจประกาศต่อต้านเผด็จการรัฐบาลทหารพม่าในทันทีทันใด

แม้ว่ารัฐบาลสลอร์คจะสามารถควบคุมอำนาจการปกครองได้ แต่ก็ประสบปัญหาในการบริหารประเทศต่อไปเนื่องจากเงินตราต่างประเทศที่สำรองไว้เหลือเพียงประมาณ 10 ล้านดอลลาร์เท่านั้น กระสุนปืนที่ใช้ปราบปรามนักศึกษา ประชาชน และใช้ต่อสู้กับกลุ่มกบฏแทบหมดจากคลังอาวุธ คาดคะเนกันว่า ในขณะที่นั้นรัฐบาลสลอร์คเหลือกระสุนที่จะให้กับทหารแต่ละรายพอที่จะใช้อ้างต่อสู้ได้ภายในระยะเวลาแค่ 3-6 เดือนเท่านั้น

แต่ในขณะที่รัฐบาลสลอร์คกำลังย่ำแย่ นั้น สาธารณรัฐประชาชนจีนได้มองภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศพม่าต่างจากประชาคมโลก นั่นคือ จีนได้ใช้ช่วงจังหวะเวลาเหล่านี้นำไปสู่โอกาสแห่งความยิ่งใหญ่ของประเทศในอนาคตข้างหน้า เนื่องจากจีนเป็นประเทศที่กำลังหาทางออกทะเลทางใต้มาเป็นเวลาช้านานแล้ว เมื่อสบโอกาสเหมาะจีนจึงได้ให้การสนับสนุนรัฐบาล

สลอร์คทันทีด้วยการลำเลียงอาวุธยุทโธปกรณ์นานาชนิดมาให้กับรัฐบาลสลอร์คเพื่อใช้ในการปราบกบฏ รวมทั้งปราบปรามผู้นิยมประชาธิปไตยในพม่าด้วย (อาทิตย 20-26 ธันวาคม 2539: 15)

หลังจากที่สถานการณ์การจลาจลในประเทศพม่าเพิ่งจะสิ้นสุด รัฐบาลไทยในระบอบนั้นก็เริ่มหารือกันอย่างจริงจังว่าจะใช้โอกาสนี้ในการปฏิบัติตามแนวนโยบายที่พลอากาศเอกสิทธิ เสวตศิลา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยในขณะนั้นได้วางไว้คือ

“งานของกระทรวงการต่างประเทศก็คือ การหาทรัพยากรราคา ถูกจากแหล่งที่ไหนก็ได้ในโลก เพื่อเอาไปผลิตและส่งขาย ประเทศที่ร่ำรวยหรือประเทศที่ต้องการผลิตผลเหล่านี้ ...เรามองหาแหล่งไม้ แหล่งแร่ ใกล้เคียง อย่างในลาว พม่า เวียดนาม และก็จ้องมองที่กัมพูชาด้วย ความต้องการเหล่านี้เป็นความอยากที่เราต้องเก็บเอาไว้ในใจ ไม่ให้แสดงออกมาทางใบหน้า และค่อยๆทำไปจะไม่ประกาศเบี่ยงปรั้งออกมาว่าเราจะคบคนโน้นคนนี้เพราะอยากได้ทรัพยากรของเขา เพราะถ้าหากประกาศออกไปเช่นนั้น เราก็คงรู้ดีว่าจะเกิดผลอย่างไรตามมา....”¹

(อาทิตย, 20-26 ธันวาคม 2539: 14)

จากนโยบายดังกล่าว ร้อยตรีประพาส ลิ้มปะพันธ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศในขณะนั้น ได้เริ่มแสดงท่าทีที่กำลังเตรียมตัวที่จะเดินทางไปเยือนประเทศพม่าตามคำเชิญของรัฐบาลสลอร์คอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งการกระทำของร้อยตรีประพาสเป็นการขัดต่อสายตาชาวโลกในขณะนั้นว่า “เป็นความกล้าหาญในการตัดสินใจเพื่อผลประโยชน์ของประเทศไทย” ในขณะที่พลอากาศเอกสิทธิ เสวตศิลา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสนับสนุนด้วยถ้อยคำที่ว่า

¹ใจความช่วงหนึ่งในการบรรยายแนวนโยบายต่างประเทศของไทยให้กับสมาชิกพรรคกิจสังคม โดยพลอากาศเอกสิทธิ เสวตศิลา ในฐานะหัวหน้าพรรคกิจสังคมไปบรรยาย เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2531

“แม้การเมืองในประเทศพม่าจะยังไม่เป็นปกติ แต่ช่วงนี้เป็นโอกาสอันดีที่ไทยได้ติดต่อกับพม่า เพราะพม่าจะทำอะไรก็ตามประเทศไทยนั้นอยู่ใกล้ที่สุด ตลาดพม่าเป็นตลาดที่กว้างขวางมาก สำหรับการเมืองภายในพม่านั้นถึงจะมีการสู้รบกันอย่างไรก็ตามประเทศไทยจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย...”

(อาทิตย, 20-26 ธันวาคม 2539: 15)

การส่งคณะผู้แทนไทยเดินทางไปเยือนพม่านั้นแม้จะไม่ใช่เป็นการแต่ก็ได้ทำให้รัฐบาลไทยต้องทบทวนท่าทีเช่นกัน เพราะการส่งผู้แทนรัฐบาลไทยไปเยือนรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้ส่งพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ในฐานะผู้บัญชาการทหารบกและผู้บัญชาการทหารสูงสุด เดินทางไปเยือนแทน ในวันที่ 14 ธันวาคม 2531 โดยไปในฐานะ “ผู้แทนทหาร” ไม่ใช่ตัวแทนรัฐบาลซึ่งทำให้อ่างปัญหา “ความมั่นคงบริเวณชายแดน” ได้นั่นเอง

หลังจากการเดินทางไปเยือนของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ทำให้ไทยได้รับสัมปทานไม้ 19 แปลงในชายแดนพม่าสามารถนำมาทดแทนนโยบายปิดป่าของ พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้อย่างเป็นผล และได้ขยายตัวไปสู่การร่วมทุนทำประมง การเปิดสัมปทานเหมืองแร่ สัมปทานอัญมณี นักธุรกิจไทยจำนวนมากเดินทางสู่ย่างกุ้ง ซึ่งมีจำนวนมากกว่านักธุรกิจทุกๆ ชาติ ประเทศไทยกลายมาเป็นประเทศที่ลงทุนเป็นอันดับหนึ่งในพม่า เฉพาะค่าสัมปทานไม้เพียงอย่างเดียวก็สามารถทำให้รัฐบาลพลเอกชาติชายมีเงินใช้จ่ายจำนวน 2,800 ล้านบาทในปีเดียว

จนกระทั่งถึงวันที่ 30 ตุลาคม 2533 คณะรัฐมนตรีของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้มีมติให้บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (ปตท.สผ.) เข้าไปเจรจากับรัฐบาลพลเอกชาติชายเพื่อขอเข้าร่วมลงทุนในการสำรวจและพัฒนาผลิตก๊าซธรรมชาติในอ่าวมะตะมะ เพื่อจัดหาก๊าซธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ในประเทศไทย

วันที่ 5 ตุลาคม 2536 คณะรัฐมนตรีชุดใหม่ของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย มีมติอนุมัติแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย อันเป็นแผนระยะยาวคาบเกี่ยวระยะเวลาปี 2535-2549 โดยได้วางยุทธศาสตร์การนำพลังงานมาสร้างกระแสไฟฟ้าโดยให้

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยเร่งดำเนินการเจรจากับรัฐบาลสโลวคและผู้ได้รับสัมปทานเพื่อรับซื้อก๊าซจากแหล่ง “ยาดานา” เข้ามารผลิตไฟฟ้าในประเทศไทย

วันที่ 29 พฤศจิกายน 2537 คณะรัฐมนตรีนายชวน หลีกภัย ได้มีมติให้บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม เข้าร่วมลงทุนในโครงการสำรวจและพัฒนาแหล่งก๊าซธรรมชาติ “ยาดานา” บนพื้นที่สัมปทานแปลงเอ็ม 5 และเอ็ม 6 ในอ่าวเมาะตะมะ โดยลงทุนผ่านบริษัท ย่อย ชื่อว่า ปตท.สผ. อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (ปตท.สผ.อ.) ในสัดส่วนร้อยละ 30 ของส่วนผู้ลงทุนต่างชาติ (อาทิตย์, 20-26 ธันวาคม 2539: 15-17)

ในที่สุดวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2538 รัฐบาลไทยได้จัดให้มีการลงนามในสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติระหว่างการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย กับกลุ่มผู้ขาย ได้แก่ Total Myanmar Exploration and Production Ltd., Unocal Myanmar Offshore Co.,Ltd., Myanmar Oil and Gas Enterprise (MOGE) และ PTTEP International Ltd. (ปตท. สผ.) โดยมีสาระสำคัญของสัญญาคือ

1. ปตท.จะรับซื้อก๊าซ ณ ชายแดน (ไทย-พม่า) ในปริมาณ 525 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน โดยจะเริ่มรับก๊าซตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2541 เป็นต้นไป
2. ราคารับซื้อก๊าซ ณ ชายแดน จะยืนราคา 3 เหรียญสหรัฐฯ ต่อลูกบาศก์ฟุตตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นไปจนครบ 15 เดือน หลังจากนั้นจะปรับราคาตามดัชนีราคาผู้บริโภค ดัชนีราคาผู้ผลิต และราคาน้ำมันเตากำมะถัน ฯลฯ
3. เงื่อนไขในการซื้อขายสอดคล้องกับการซื้อขายก๊าซที่ไทยเคยทำกับโทเทลและยูโนแคลในแหล่งบงกช ในอ่าวไทย แต่ทั้งนี้ก็ได้มีการคำนึงถึง “ปัญหาความมั่นคง” อยู่บ้างคือ

-หากมีการวินาศกรรมท่อก๊าซทางฝั่งพม่า บริษัทผู้ขายต้องชดเชยค่าเสียหายจากการหยุดส่งก๊าซ

-หากมีการวินาศกรรมทางฝั่งไทยผู้ซื้อจะชดเชยค่าเสียหายจากการรับก๊าซไม่ได้

(อาทิตย์, 20-26 ธันวาคม 2539: 17)

นอกจากนี้ยังมีผู้รับเหมารายอื่นๆ ในโครงการท่อส่งก๊าซจากแหล่งยาดานาอีก คือ

- บริษัท NOVA Gas International เป็นบริษัทที่ปรึกษาโครงการ (Consult) ที่ครอบคลุมทั้งโครงการวางท่อก๊าซจากแหล่งยาดานา-บ้านอีต่อง เขตกาญจนบุรี และบ้านอีต่อง-โรงไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยที่จังหวัดราชบุรี
- บริษัททีเอ็มคอนซัลติง เอนจิเนียริ่ง จำกัด เป็นบริษัทรับจ้างจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA)
- บริษัท Sumitomo เป็นบริษัทขายท่อก๊าซให้กับโครงการ
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เป็นหน่วยงานรับสำรวจวางแผนท่อ
- บริษัททาสโก้-มานเนสมานน์ จอยเวนเจอร์ หรือบริษัทร่วมทุนระหว่างบริษัท ทิปโก้ แอสฟัลท์ (มหาชน) จำกัด ของไทย กับบริษัท มานเนสมานน์ เดมาร์ค อ็คเซียน เกเซลชาฟท์ จำกัด ของเยอรมนี
- กรมป่าไม้ รับจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบด้านป่าไม้และสัตว์ป่าเพิ่มเติม

(เอกสาร"สรุปผู้มีส่วนได้ในโครงการท่อส่งก๊าซจากแหล่งยาดานา",มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ : 15)

ก๊าซเหล่านี้จะนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับการผลิตไฟฟ้าของโรงงานไฟฟ้าแห่งใหม่ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยที่จังหวัดราชบุรี ขนาดกำลังการผลิต 4,600 เมกะวัตต์ เพื่อจ่ายกระแสไฟฟ้าทั่วประเทศ โดยรับซื้อก๊าซจาก ปตท. 398 ล้านลูกบาศก์ฟุต/วัน

การเซ็นสัญญาอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2538 นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้ร่วมลงนามกับนายอุทินหม่องเต็ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานของพม่า ใน "พิธีเซ็นสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติ" ที่ทำเนียบรัฐบาล และหลังจากเซ็นสัญญากับพม่าเรียบร้อยแล้ว นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“เสียงวิจารณ์ของต่างประเทศต่อไทยในโครงการนี้นั้น เป็นเรื่อง
ไทยต้องรับฟัง แต่อย่าลืมว่าประเทศที่มีปฏิสัมพันธ์กับพม่าเขาเข้า
จริงๆ แล้วก็ค้าขายลงทุนกับพม่ายิ่งกว่าไทยเสียอีก”

(อาทิตย์, 20-26 ธันวาคม 2539:17)

ในการลงนามครั้งนี้ รัฐบาลพม่าได้เป็นฝ่ายเสนอจุดรับก๊าซทางฝั่งไทยว่าจะต้องเป็นที่บ้าน
อืดอง ตำบลหินกอง ตำบลปิล็อค อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แต่เดิมบริเวณบ้านอืดอง
เป็นจุดที่พ่อค้าไทยและพ่อค้ากะเหรี่ยงใช้เป็นด่านค้าขายสินค้าระหว่างกันมาโดยตลอด จนกระทั่ง
รัฐบาลทหารพม่าสามารถยึดที่ตั้งของชาวกะเหรี่ยงซึ่งติดกับบ้านอืดองทางฝั่งพม่าได้เป็นผลสำเร็จ
จึงได้ยื่นข้อเสนอสื่อต่อฝ่ายไทยให้ใช้บริเวณนี้เป็นจุดรับส่งก๊าซจากพม่ามายังประเทศไทยโดยให้เหตุ
ผลว่า บริเวณดังกล่าวเป็นจุดที่มีความปลอดภัยจากการก่อวินาศกรรมจากชนกลุ่มน้อยในพม่า
เนื่องจากรัฐบาลพม่าสามารถควบคุมความปลอดภัยบริเวณดังกล่าวได้แล้วตั้งแต่เมื่อปี 2535
(อาทิตย์ 31 พฤษภาคม-6 มิถุนายน 2539: 23)

จากจุดกำเนิดของโครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซจากแหล่งยาดานา สหภาพพม่า ถือเป็น
โครงการที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการเรียกร้องประชาธิปไตยในพม่า เนื่องจาก
เงินรายได้จากการขายทรัพยากรในพม่าเปรียบเสมือนการต่อลมหายใจให้กับรัฐบาลพม่า ทำให้
หลายฝ่ายเริ่มจับตามองโครงการท่อส่งก๊าซจากแหล่งยาดานา

4.2 ขบวนการแห่งความขัดแย้งในการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานาในไทย

เส้นทางวางท่อส่งก๊าซจากชายแดนไทย ณ บ้านอืดอง จังหวัดกาญจนบุรีถึงจังหวัดราชบุรี
มีความยาวประมาณ 260 กิโลเมตร ซึ่งสภาพพื้นที่ภูมิประเทศบริเวณดังกล่าวมีความจำเป็นต้อง
วางท่อส่งก๊าซธรรมชาติผ่านพื้นที่ป่าราว 50 กิโลเมตร หรือประมาณ 1 ใน 5 ของระยะทาง โดย
พื้นที่ป่าที่ ปตท.เลือกจำเป็นต้องพาดผ่านพื้นที่ป่าสงวน อุทยานแห่งชาติและลุ่มน้ำชั้น 1A² จึงได้มีการ
สำรวจเส้นทางวางท่อไว้ 3 แนวคือ

² พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1 เอ หมายถึงพื้นที่ภายในลุ่มน้ำที่ควรจะต้องสงวนรักษาไว้โดยเฉพาะ เนื่องจากมีลักษณะและคุณสมบัติที่อาจมีผล
กระทบต่อสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินได้ง่ายและรุนแรง และพื้นที่ดังกล่าวยังคงมีสภาพป่าสมบูรณ์
ปรากฏอยู่ในปีที่กำหนดสำหรับลุ่มน้ำนี้ ซึ่งจำเป็นต้องสงวนและอนุรักษ์รักษาไว้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธาร และเป็นทรัพยากรป่าไม้ของ
ประเทศ

- แนวเส้นทางวางท่อทางเลือกที่ 1 ผ่านพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 26 กิโลเมตรและพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1A 18 กิโลเมตร
- แนวเส้นทางวางท่อทางเลือกที่ 2 ผ่านพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 29 กิโลเมตรและพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1A 27 กิโลเมตร
- แนวเส้นทางวางท่อทางเลือกที่ 3 ผ่านพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 32 กิโลเมตรและพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1A 27 กิโลเมตร

ทั้งนี้ ปตท.ได้วางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกเส้นทางไว้ว่าจะต้องเป็นแนวทางที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวมน้อยที่สุด และมีความเหมาะสมด้านวิศวกรรมก่อสร้างด้วย จากรายงานผลการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของบริษัททีเอ็มคอนซัลติง เอนจิเนียริ่ง จำกัด พบว่าเส้นทางวางท่อทางเลือกที่ 1 มีความเหมาะสมที่สุด เนื่องจากบริเวณดังกล่าวมีสภาพป่าเป็นป่าดิบโปร่งเป็นระยะทาง 6 กิโลเมตร ที่เหลือมีลักษณะเป็นป่าโปร่ง ส่วนใหญ่เป็นต้นไม้พุ่มเตี้ยซึ่งจะทำให้ส่งผลกระทบต่อป่าไม้และสัตว์ป่าน้อยที่สุด (เอกสาร"รายละเอียดโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ไทย-สหภาพพม่า" ของ ปตท.: 10)

ในขณะที่ข้อมูลของกลุ่มนักอนุรักษ์ระบุว่าเส้นทางวางท่อก๊าซที่ผ่านลุ่มน้ำชั้น 1A ระยะทาง 18 กิโลเมตร มี 6 กิโลเมตรเป็นป่าลุ่มน้ำชั้น 1A ที่มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพมาก และผ่านป่าอนุรักษ์โซน C 36 กิโลเมตร รวมระยะทางที่จะต้องผ่านพื้นที่ป่ามีความยาวประมาณ 50 กิโลเมตร คือต้องผ่านเข้าไปในอุทยานแห่งชาติไทรโยคที่ถือว่าเป็นป่าเสื่อมโทรมระยะทาง 44 กิโลเมตรและต้องผ่านพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติห้วยเขย่ง หรือพื้นที่ป่าสมบูรณ์ที่กรมป่าไม้กำหนดเป็น "พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1A" ที่กำลังจะถูกยกฐานะเป็นอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิในระยะทางอีก 6 กิโลเมตร

การเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในกรณีโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา สหภาพพม่าได้ก่อให้เกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายขึ้นอย่างชัดเจนคือ เจ้าของโครงการคือการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย กลุ่มผู้สนับสนุนการก่อสร้าง และกลุ่มผู้คัดค้านการก่อสร้าง โดยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเริ่มตั้งแต่กลุ่มอนุรักษ์ในจังหวัดกาญจนบุรีสืบทราบว่าจะมีการวางท่อส่งก๊าซผ่านพื้นที่ป่าในจังหวัดกาญจนบุรีจึงได้สำรวจในช่วงปลายปี 2539 และได้พบร่องรอยการสำรวจในการวางท่อก๊าซจริงซึ่งเส้นทางดังกล่าวเป็นเส้นทางที่มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ และสัตว์ป่ามากมาย รวมทั้งสัตว์ป่าที่หายากอย่างค้างคาวกิตติ และปูราชนิ ชาวจังหวัดกาญจนบุรีไม่เคยทราบความเป็นมาเป็นไปของการก่อสร้างทั้งๆที่โครงการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติเริ่มต้นอย่างเป็นทางการตั้งแต่นายชวน

หลักชัย นายกรัฐมนตรีได้ลงนามร่วมกับนายอูติน หม่องเต็ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานของพม่า เซ็นสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติอย่างเป็นทางการที่ทำเนียบรัฐบาลเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2538 และมีเหตุการณ์สำคัญๆ มากมายก่อนที่จะกลุ่มอนุรักษ์กาญจนบุรีจะทราบและประกาศคัดค้านการก่อสร้างอาทิต

- 31 พฤษภาคม 2538 บริษัททิม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียร์ จำกัดเริ่มดำเนินการศึกษา ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- 23 มกราคม 2539 ปตท.เสนอผลการศึกษามลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment - EIA) ของ บริษัท ทิมคอนซัลติ้ง เอนจิเนียร์ จำกัด ต่อสำนักงานนโยบายและวางแผนสิ่งแวดล้อม (สผ.) กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

- 21 พฤษภาคม 2539 คณะกรรมการผู้ชำนาญการด้านโครงสร้างพื้นฐาน สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ได้พิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการท่อส่งก๊าซด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยที่ประชุมมีมติไม่เห็นชอบในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการเสนอข้อมูลการประเมินผลกระทบและการเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังไม่ชัดเจนเพียงพอต่อการพิจารณา

- 26 มิถุนายน 2539 ปตท.จัดซื้อท่อเพื่อใช้ในโครงการวางท่อก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยานาดา สหภาพพม่า

- 5 ตุลาคม 2539 ทัศนคติของผู้ร้องทุกข์ชาวพม่าจำนวน 15 คนได้ยื่นฟ้องร้องต่อศาลแขวงสหรัฐอเมริกาให้ดำเนินคดีบริษัทยูโนแคลที่เป็นบริษัทของอเมริกาและบริษัทใหญ่ที่อยู่ในแคลิฟอร์เนียเพื่อให้ยุติการบังคับใช้แรงงานและการละเมิดสิทธิมนุษยชนอื่นๆ โดยผู้ร้องทุกข์ทั้ง 15 คน กล่าวหากองทัพพม่าซึ่งทำหน้าที่ดูแลลูกจ้างของบริษัทโทเทล และบริษัทยูโนแคล ว่าได้สังหาร ช่มชืน ยึดที่ดิน และค่าจ้างแรงงาน รวมทั้งบังคับประชาชนให้เป็นลูกหาบเพื่อสนับสนุนกองทัพ

- 25 ตุลาคม 2539 นายสุพล ดวงแข รองเลขาธิการมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย เห็นว่ารัฐบาลต้องเข้ามาตัดสินใจในการยุติปัญหาท่อก๊าซนี้ เพราะ ปตท. เป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐ และสาเหตุของโครงการนี้ไม่ลงตัวเกิดจากการเซ็นสัญญาซื้อขายก๊าซก่อนมีการสำรวจผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ปตท. จึงเอาเงื่อนเวลาและการอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมาเป็นข้ออ้าง

เมื่อกลุ่มอนุรักษ์กาญจนบุรีซึ่งเป็นกลุ่มอนุรักษ์ในท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีทราบว่าจะมีการวางท่อส่งก๊าซผ่านจังหวัดกาญจนบุรีแน่นอนจึงวางท่าทีของกลุ่มต่อโครงการนี้เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2539 โดยได้ข้อสรุปคือ

- กลุ่มอนุรักษ์กาญจนบุรีจะต่อสู้เพื่อขอให้ยุติโครงการ
- ขอให้เปลี่ยนเส้นทางใหม่
- ถ้าใช้เส้นทางเดิมต้องไม่ส่งผลกระทบต่อทุกด้าน

หลังจากนั้นกลุ่มอนุรักษ์กาญจนบุรีพยายามหาข้อมูลต่างๆ ให้ได้มากที่สุด พร้อมๆ กับการขอข้อมูลข้อเท็จจริงจาก ปตท. ในการสัมมนาเรื่องท่อก๊าซที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและในที่สุดได้มีการพบปะเจรจาอย่างเป็นทางการอีกครั้งในการประชุมรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการ (Technical Hearing) ด้านป่าไม้และสัตว์ป่าของโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากയാดാനาเมื่อวันที่ 10-12 กุมภาพันธ์ 2540 โดยประเด็นหลักอยู่ที่การชี้แจงและตอบข้อข้องใจในผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่ป่าห้วยเขย่งและความปลอดภัยของชาวจังหวัดกาญจนบุรี รวมทั้งความต้องการให้เปลี่ยนแนวการวางท่อจากพื้นที่ป่าและชุมชน

ในที่สุดคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งมีพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานมีมติเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (EIA) ของโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งയാดാനาในวันที่ 24 มีนาคม 2540 โดยเห็นชอบให้ผ่านทุกประเด็นไม่ว่าเป็นเรื่องวิทยาศาสตร์หรือกรณีแผ่นดินไหว เป็นผลให้มีการคัดค้านกันอย่างกว้างขวางซึ่งนอกจากกลุ่มอนุรักษ์กาญจนบุรีแล้วยังมีกลุ่มอนุรักษ์จากส่วนกลางอาทิ มูลนิธิสืบนาคะเสถียร มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย มูลนิธิเพื่อนช้าง รวมทั้งองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน เช่น คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยในพม่า สภากัลยาณมิตร เป็นต้น มาร่วมเป็นพันธมิตรคัดค้านการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งയാดാനา ซึ่งเรียกร้องประเด็นต่างๆ เป็นระยะ เช่น

- กลุ่มองค์กรเอกชนส่วนหนึ่งขอลาออกจากการเป็นคณะกรรมการติดตามและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยจะยื่นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการในวันที่ 18 มิถุนายน 2540
- เรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีมีบัญชาให้ ปตท.เปิดเผยสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับโครงการ
- ขอให้ยุติการดำเนินการก่อสร้าง และศึกษาความเป็นไปได้ ในเส้นทางอื่นๆ

นอกจากนี้ยังเรียกร้องให้เปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะและให้งดซื้อสินค้า
ปตท.ด้วย

ราวเดือนตุลาคมฝ่ายต่างๆ พยายามขันอาสาเข้าช่วยคลี่คลายปัญหาด้วยการจัดโต๊ะ
เจรจา เช่น สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี หรือสถาบันสันติศึกษา ขอนแก่น แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ โดยในระหว่างที่มีการประชุมเพื่อหาทางออกนั้น ปตท.ไม่ยินยอมหยุดการก่อสร้างเข้าพื้นที่
ป่า การประชุมจึงเต็มไปด้วยความตึงเครียด และทำให้ฝ่ายคัดค้านเริ่มมีความคิดเรื่องการเข้าไป
ปิดป่า

8 ธันวาคม 2540 นางภินันท์ โชติรสเศรณี แกนนำองค์กรแนวร่วมคัดค้านโครงการวาง
ท่อส่งก๊าซไทย-พม่า ให้สัมภาษณ์ถึงการเตรียมการปิดป่าที่ท่อก๊าซจะพาดผ่าน ในขณะที่ ปตท.
กำลังให้บรรดาผู้นำท้องถิ่นเข้ามารวบรวมชาวบ้าน เพื่อออกมาแสดงพลังสนับสนุนโครงการท่อ
ก๊าซ

ด้าน ปตท. ยืนยันจะไม่รื้อการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากกาญจนบุรีมายังโรงไฟฟ้า
ราชบุรี แม้จะติดปัญหาสิ่งแวดล้อมในช่วงระยะทาง 6 กิโลเมตร เพราะหากวางท่อไม่เสร็จภายใน
วันที่ 1 กรกฎาคม 2541 ปตท.จะถูกรัฐบาลพม่า บริษัทยูโนแคล และ บริษัทโทเทลปรับ เป็นรายวัน
และต้องจ่ายค่าน้ำมันดีเซลให้แก่ กฟผ. ซึ่งจะทำให้ปตท.ต้องแบกรับภาระการลงทุนเพิ่มขึ้นอีกเท่า
ตัวคือ 16,000 ล้านบาท

12 ธันวาคม 2540 คุณหญิงสุพัตราเชิญแกนนำองค์กรแนวร่วมคัดค้านโครงการวางท่อส่ง
ก๊าซไทย-พม่า ของปตท. และผู้ทรงคุณวุฒิเข้าพบเพื่อหารือที่ทำเนียบรัฐบาล ภายหลังจากเจรจา
คุณหญิงสุพัตราเปิดเผยว่าได้มีการประสานไปยังนายพละ สุขเวช ผู้ว่าการ ปตท. เพื่อขอให้นาย
พิภพได้ปรึกษาเรื่องเส้นทางวางท่อกับวิศวกรของ ปตท. ด้วย นอกจากนี้ยังได้ขอร้องกับผู้นำของ
กลุ่มที่เข้าพบให้ยุติการปิดป่าในวันที่ 14 ธันวาคม 2540 โดยเปลี่ยนเป็นการสังเกตการณ์เฝ้าระวัง
การทำงานของ ปตท.แทน เพราะขณะนี้กำลังดำเนินการรวบรวมข้อมูลซึ่งมีความก้าวหน้าไปด้วย
ดีแต่ต้องใช้เวลาอีกระยะหนึ่ง

14 ธันวาคม 2540 นายชวน มีคำสั่งให้ ปตท. ชะลอการสร้างท่อก๊าซและเร่งศึกษาแนวท่อ
ก๊าซใหม่ ซึ่งทำให้องค์กรพันธมิตรสิ่งแวดล้อมยินยอมยุติการปิดป่าชั่วคราว แต่ในวันที่ 15
ธันวาคม นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเดินทางไปตรวจแนวท่อ

ก๊าซพร้อมด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี และปตท. พร้อมทั้งเปิดเผยว่าหากเปลี่ยนเส้นทางด้านเหนือกิโลเมตรที่ 20-26 ซึ่งพื้นดินเป็นหินปูนจะต้องมีการระเบิดหินอาจส่งผลกระทบต่อการลงทุน และต้องเพิ่มท่อในการวางจากเดิม 2 กิโลเมตร หรือหากจะเสี่ยงแหล่งน้ำที่สัตว์ป่าอาศัยดื่มกินจะต้องเปลี่ยนแนวการวางท่อเดิม 1 กิโลเมตร แต่หากใช้เส้นทางถนนเดิมของกลุ่มคัดค้านเสนอไว้จะต้องเพิ่มการวางท่ออีก 40 กิโลเมตร รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดประมาณ 2,800 ล้านบาท และหากไม่สามารถดำเนินการให้เสร็จภายในวันที่ 1 กรกฎาคม 2541 ปตท.จะต้องเสียค่าปรับประมาณ 3-4 พันล้านบาทต่อปีและต้องซื้อน้ำมันดีเซลป้อนให้แก่โรงไฟฟ้าราชบุรี คาดว่าไม่ต่ำกว่า 10,300 ล้านบาทต่อปีดังนั้นจึงเห็นว่าควรใช้แนวทางเดิม

16 ธันวาคม 2540 กลุ่มแนวร่วมคัดค้านเข้าพบคุณหญิงสุพัตราอีกครั้งเพื่อให้สั่งระงับการดำเนินการก่อสร้างของปตท.ในพื้นที่ป่า ซึ่งคุณหญิงสุพัตราไม่มีอำนาจในการสั่งระงับและบอกว่าหมดกำลังใจจะทำงานดังกล่าวเพราะถูกนายสมศักดิ์อีกหน้าและจะไม่สนใจว่าใครจะทำอะไร ในที่สุดวันที่ 21 ธันวาคม องค์กรพันธมิตร 55 องค์กรคัดค้านโครงการวางท่อส่งก๊าซไทย-พม่าดำเนินการปิดป่า 3 จุดเพื่อขัดขวางการวางท่อก๊าซโดยจะปักหลักปิดป่าจนกว่ารัฐบาลจะสั่งให้ ปตท.ยุติการก่อสร้างและทบทวนโครงการใหม่

23 มกราคม 2541 นายธัญญา ดาราพิสัยสุข นายกสมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้าน จังหวัดกาญจนบุรี นำชาวบ้านนับหมื่นคนมาร่วมชุมนุมสนับสนุนการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติที่บริเวณด้านหน้าศาลากลางจังหวัดกาญจนบุรี

ในที่สุดรัฐบาลได้ยอมตั้งโต๊ะเจรจาทันทีเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยมีนายอานันท์ ปันยารชุนเป็นประธาน และมีคณะกรรมการร่วมอีก 13 คนเพื่อรับฟังปัญหาของทุกฝ่ายตั้งแต่วันที่ 14-18 กุมภาพันธ์ 2541 โดยระหว่างนี้ ปตท.ได้หยุดการดำเนินการก่อสร้างโครงการชั่วคราว ซึ่งได้สรุปผลในวันที่ 26 กุมภาพันธ์คณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานาสรูปออกมาว่า "การตัดสินใจเลิกหรือชะลอโครงการต้องขึ้นอยู่กับรัฐบาล รัฐบาลควรฟังข้อมูลทุกด้าน แต่คณะกรรมการชุดนี้ไม่มีอำนาจตัดสินใจแทนรัฐบาล"

1 มีนาคม 2541 องค์กรแนวร่วมคัดค้านโครงการวางท่อส่งก๊าซไทย-พม่าที่ประกาศปิดป่าบริเวณเคพี 27 มาตั้งแต่วันที่ 21 ธันวาคม 2540 ได้ออกแถลงการณ์ประกาศอำลาป่า ภายหลังจากที่นายกรัฐมนตรีได้ตัดสินใจให้มีการดำเนินโครงการวางท่อส่งก๊าซไทย-พม่าต่อไปซึ่งเป็นไปตามสัญญาที่จัดไว้แต่แรก

6 มีนาคม 2541 นายติเรก อุทัยผล ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี เดินทางไปจับ ส. ศิวรักษ์และนักศึกษา 50 คนที่ขัดขวางการวางท่อก๊าซธรรมชาติไทย-พม่า โดย ปตท. เป็นฝ่าย แจ้งจับเนื่องจากไม่มีพื้นที่ทำงานอาจจะส่งผลให้ถูกปรับ วันละ 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

แม้การต่อสู้ครั้งนี้จะเข้มข้นและยืดเยื้อยาวนานถึง 2 ปี แต่ในที่สุดโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา สทภาพพม่าได้เสร็จสิ้นสมบูรณ์และเริ่มรับก๊าซได้ในวันที่ 29 กรกฎาคม 2541

กรณีของโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา ผ่านป่าสงวนแห่งชาติห้วยเขย่ง จังหวัดกาญจนบุรีเป็นความขัดแย้งที่ดำเนินต่อเนื่องกันมานับตั้งแต่กลุ่มองค์กรอนุรักษ์ทราบถึงความเป็นมาเป็นไปของโครงการวางท่อส่งก๊าซโดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

1. เริ่มจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้ที่คัดค้านนำโดยกลุ่มอนุรักษ์เมืองกาญจน์ และประชาชนที่อยู่ตามแนววางท่อก๊าซส่วนหนึ่ง ได้ทำหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรีให้มีการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานการวางท่อส่งก๊าซที่จะพาดผ่านจังหวัดกาญจนบุรี และได้มีการรณรงค์ให้ประชาชนในจังหวัดสนใจกับการวางท่อส่งก๊าซ และเมื่อทราบแน่ชัดว่าก๊าซที่จะส่งมาตามท่อที่กำลังสร้างนั้นเป็นก๊าซติดไฟได้ ทำให้เริ่มเกิดความหวาดกลัวว่าจะเกิดการระเบิด ดังนั้นจึงเริ่มมีการรณรงค์ดังกล่าวประมาณปลายปี 2539 นับแต่นั้นมาได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งกับกลุ่มผู้สนับสนุนการก่อสร้างโครงการดังกล่าว นำโดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย กลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้าน หอการค้าจังหวัดกาญจนบุรี หน่วยงานราชการในท้องถิ่น และประชาชนที่อยู่ตามแนวท่อก๊าซอีกส่วนหนึ่งที่สนับสนุน ถือเป็นความขัดแย้งในระดับท้องถิ่นในระยะเริ่มแรก

2. ต่อมากรณีการก่อสร้างท่อก๊าซได้กลายเป็นประเด็นปัญหาระดับชาติ โดยแต่ละกลุ่มได้มีเครือข่ายเข้ามาสนับสนุนอีกเป็นจำนวนมาก ต่างฝ่ายต่างหาแนวร่วมเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับความคิดความเชื่อของตน กลุ่มอนุรักษ์กาญจน์ได้สร้างพันธมิตรเพื่อคัดค้านการก่อสร้างโครงการได้ 88 องค์กร ในขณะที่ ปตท.ผู้รับผิดชอบโครงการมีแนวร่วมเป็นองค์กรต่างๆในท้องถิ่นเป็นผู้สนับสนุน รวมทั้งการเข้าห่านักการเมืองระดับชาติในฝ่ายรัฐบาลที่กำกับดูแล ปตท. ซึ่งมีอำนาจในการตัดสินใจว่าจะดำเนินการต่อหรือยุติโครงการ

ความคิดและความเชื่อที่ต่างกันระหว่างกลุ่มคนที่ต่อต้านกับกลุ่มคนที่สนับสนุนการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติ มีประเด็นความขัดแย้งดังต่อไปนี้

1. ความขัดแย้งด้วยหลักคิดสิทธิมนุษยชนควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อม
2. ความขัดแย้งบนหลักคิดอนุรักษนิยมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง
3. ความขัดแย้งจากความสูญเสียสิทธิต่างๆ จากการวางท่อส่งก๊าซ เช่น สูญเสียสิทธิในการปลูกต้นไม้บางประเภทในที่ดินของตนเองบางส่วน สูญเสียสิทธิจากความปลอดภัยในที่อยู่อาศัยของตนเอง สูญเสียสิทธิในการดูแลทรัพยากรของชุมชน ที่ดินที่ท่อก๊าซพาดผ่านมีมูลค่าลดลง เป็นต้น

4.3 ความพยายามประนีประนอม

จากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้มีหลายหน่วยงานพยายามนำทั้งกลุ่มที่คัดค้านและกลุ่มที่สนับสนุนการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติมาให้ข้อมูล รวมทั้งความพยายามให้มีการสื่อสารกันเพื่อปรับความเข้าใจ ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎร หรือการจัดเวทีพูดคุยที่หมู่บ้านเด็กโดยมีประเวศ วะสี เป็นประธาน และเวทีระดับจังหวัดกาญจนบุรี คือคณะกรรมการติดตามผลกระทบจากโครงการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานาโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรีเป็นประธาน ซึ่งมีการเจรจาอีกหลายครั้ง แต่ประชาชนก็ยังไม่ได้รับความกระจ่างในเรื่องข้อมูลในหลายประเด็น ซึ่งความขัดแย้งได้ทวีมากขึ้นเมื่อท่อก๊าซยิ่งใกล้จะเข้าไปถึงป่าซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น และเมื่อข้อขัดแย้งยังไม่ยุติ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการรับฟังข้อเท็จจริงจากทั้งสองฝ่ายซึ่งมีกรรมการทั้งสิ้น 13 คน คือ

1. นายอานันท์ ปันยารชุน	ประธานคณะกรรมการ
2. ศาสตราจารย์ น.พ. ประเวศ วะสี	กรรมการที่ปรึกษา
3. นายโสภณ สุภาพงษ์	กรรมการที่ปรึกษา
4. นายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม	กรรมการที่ปรึกษา
5. นายแก้วสรร อติโพธิ์	กรรมการ
6. คุณหญิงสุธาวลัย เตธียรไทย	กรรมการ
7. นายจิรพล สิ้นสุนาวา	กรรมการ
8. นายสุรพล สุดารา	กรรมการ
9. นายชัยวัฒน์ สถาอานันท์	กรรมการ
10. นายนิคม จันทรวิทุร	กรรมการ

11. นายนิยม ติวตานนท์	กรรมการ
12. นางมิ่งสรรพ์ ขาวสอาด	กรรมการ
13. นายวิษณุ วัลญญ	กรรมการและเลขานุการ

โดยจัดให้มีการรับฟังข้อมูลและความคิดเห็นตั้งแต่วันที่ 14 - 18 กุมภาพันธ์ 2541 แล้ว คณะกรรมการฯ ชุดนี้ได้สรุปมีประเด็นปัญหาที่สำคัญรวม 5 ประการ ให้กับนายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการพิจารณาและตัดสินใจดำเนินโครงการนี้มีจุดอ่อนหรือข้อบกพร่อง เนื่องจากขาดความโปร่งใสและไม่ได้คำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเห็นและความรู้สึกของประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากโครงการดังกล่าวโดยตรง

2. ประชาชนและคนในท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะรับรู้และเข้าถึงข้อมูลของโครงการที่ถูกต้องตามความเป็นจริง ดังนั้นเมื่อไม่สามารถได้รับรู้ข้อมูลตามสิทธิดังกล่าว ก็มีสิทธิอันชอบธรรมที่จะหวังตั้ง คัดค้าน รวมทั้งรณรงค์ต่อต้านโดยสันติวิธี

3. ผู้รับผิดชอบโครงการนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อสภาพปัญหาและผลกระทบของโครงการรอบด้านเพียงพอ โดยเฉพาะในปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชน ความเสียหายต่อราษฎร และผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การทำงานยังยึดติดกับระบบเก่าซึ่งถือว่าผู้มีอำนาจยอมอยู่เหนือกว่าสิทธิและเสรีภาพอันชอบธรรมของประชาชน

4. ข้อขัดแย้งและข้อพิจารณาต่างๆ ในกรณีนี้ส่วนหนึ่งมีสาเหตุอยู่ที่การไม่ตระหนัก และไม่ยอมรับในปรัชญาความคิดที่แตกต่างกัน

5. สังคมไทยขาดกลไก และไม่ได้คิดถึงกระบวนการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอันที่จะนำไปสู่ข้อยุติที่ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ยอมรับได้

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันบางประการที่นำไปสู่การตัดสินใจให้มีการดำเนินโครงการเมื่อ 5 ปีที่แล้ว (พ.ศ. 2535) ได้กระทำไปโดยขาดความรอบคอบ ขาดข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์ คณะกรรมการจึงสรุปว่าปัญหาที่เกิดขึ้นครั้งนี้ก่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่สามารถหมุนเวลากลับไปเพื่อดำเนินการเรื่องดังกล่าวให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้ สิ่งที่ทำได้คือ รัฐบาลการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ต้องร่วมมือตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงผลกระทบและความเดือดร้อนต่างๆ คือ

1. มาตรการเร่งด่วน   รัฐบาลต้องเร่งรัดให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องและการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ดูแลแก้ไขความทุกข์ร้อนเฉพาะหน้าของราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากโครงการนี้ทันที
2. มาตรการต่อเนื่อง
  - มีการติดตามและลดผลกระทบในโครงการ
  - มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในระยะยาว   โดยให้รัฐบาลเร่งรัดประกาศเขตอุทยานในพื้นที่ที่แนวท่อพาดผ่าน
  - ปรับปรุงกฎหมาย ควรจัดกระบวนการตัดสินใจด้วยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย
  - การแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี   เมื่อความขัดแย้งปรากฏชัดรัฐต้องพยายามทำความเข้าใจการกระทำบางอย่างเป็นหรือไม่เป็นสันติวิธี ซึ่งจะมีผลสำคัญต่อวิธีการที่รัฐจะเลือกใช้จัดการความขัดแย้งนั้นๆ ขณะเดียวกันประชาชนผู้ใช้สันติวิธีต้องเข้าใจจุดเด่นและข้อจำกัดของสันติวิธีที่ใช้ โดยเฉพาะการรณรงค์และการยอมรับผลตามกฎหมายบ้านเมือง
  - การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสาธารณะ   ควรมีมาตรการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะโครงการขนาดใหญ่ของรัฐที่มีผลกระทบต่อชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม
(เรียบเรียงจาก“รายงานการพิจารณาของคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหากรณีโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา” : 12-36)

อย่างไรก็ตามผลสรุปที่ได้มานี้ คณะกรรมการได้แต่เพียงเสนอแนะสิ่งที่รัฐควรจะทำ แต่คณะกรรมการชุดนี้ไม่มีอำนาจที่จะตัดสินใจว่าจะควรจะทำโครงการดังกล่าวหรือไม่ เพราะต้องให้เป็นอำนาจการตัดสินใจของรัฐบาลโดยบริบูรณ์ทุกประการ (รายงานการพิจารณาของคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหา กรณีโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา :6)

4.4 กลุ่มความขัดแย้งในกรณีการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติ

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในการก่อสร้างโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานาครั้งนี้ ได้ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 3 กลุ่มด้วยกันคือ

ก. เจ้าของโครงการ ได้แก่การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ที่รับผิดชอบโครงการนี้และการดำเนินงานส่วนหนึ่งอยู่ในความดูแลของภาครัฐคือ ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

ข. กลุ่มผู้สนับสนุนการก่อสร้างโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา แบ่งได้เป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1. กลุ่มที่พึงพอใจกับการตอบแทนหรือค่าชดเชยที่ได้รับจากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เช่น กลุ่มผู้รับเหมาก่อสร้างหรือรายให้กับ ปตท. หมู่บ้านที่ ปตท.เข้าไปส่งเสริมความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น หมู่บ้านที่ ปตท.ให้การช่วยเหลือออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ช่วยเหลือแจกถุงยังชีพจากภัยน้ำท่วม แจกทุนการศึกษาให้นักเรียน แจกโถเก็บกักน้ำ เป็นต้น
2. กลุ่มที่เห็นความสำคัญของการพัฒนา ในแง่ของการได้พลังงานมาสำรองภายในประเทศ มากกว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น กลุ่มข้าราชการในจังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มหอการค้าจังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น

ค. กลุ่มผู้คัดค้านการก่อสร้างโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา มีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มที่มีหลักคิดด้านสิทธิมนุษยชนควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อม เป็นประเด็นที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่เริ่มมีการก่อสร้างโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติช่วงที่อยู่ในประเทศพม่า เนื่องจากรัฐบาลทหารพม่าได้วางท่อส่งก๊าซธรรมชาติผ่านดินที่อยู่อาศัยของชนกลุ่มน้อย นับเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่รัฐบาลสโลวคใช้เพื่อปราบปรามชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน นอกจากนี้ยังมีการใช้แรงงานของชนกลุ่มน้อยและแรงงานเด็กเยี่ยงทาส ในการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติเพื่อมาเชื่อมต่อกับประเทศไทยทำให้กลุ่มนักประชาธิปไตยในกรุงโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก รวมทั้งสหภาพยุโรปมีท่าทีที่จะดำเนินการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจกับพม่าเนื่องจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน และกองทุนเลี้ยงชีพเคฟของเดนมาร์กได้ขายหุ้นมูลค่า 10.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐของบริษัทไทยเทล

เนื่องจากเข้าไปเกี่ยวข้องกับโครงการท่องเที่ยววิถีชีวิตจากแหล่งยาดานา และยังมีกลุ่มนักสิทธิมนุษยชนต่างๆหลายกลุ่มได้ประณามการกระทำของรัฐบาลสโลวักและบริษัทที่เข้าไปรับสัมปทาน ดำเนินการวางท่อก๊าซธรรมชาติไทย-พม่า (อาทิตย์, 9-15 สิงหาคม 2539 : 26-27) กลุ่มนี้ถือเป็นกลุ่มที่มีเป้าหมายการต่อต้านกว้างขวางที่สุด เป็นการต่อต้านในเชิง "หลักคิด" มีภาพของสัญลักษณ์ตัวอักษร "ปัญญาชนสยาม" กลุ่มกัลยาณมิตรเป็นแกนนำ

2. กลุ่มที่มีหลักคิดอนุรักษัทรพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรงเป็นกลุ่มที่มีเป้าหมายในการต่อต้านลดระดับลงมา พลังของกลุ่มนี้เข้มแข็งมากเคยล้มโครงการเขื่อนน้ำโจนที่รัฐบาลหลายสมัยพยายามผลักดัน แต่ไม่สามารถทำได้เพราะถูกกลุ่มอนุรักษ์นี้ต่อต้านและคัดค้านการใช้พื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีเป็นที่ฝังกลบสารพิษจากคลองเตยได้เป็นผลสำเร็จมีแกนนำคนสำคัญคือ ภินันท์ ไชติรสเศรษฐีและบุญส่ง จันทร์ส่องรัตมี นอกจากนี้ยังมีกลุ่มอนุรักษัทรพยากรธรรมชาติจากส่วนกลางเข้ามาร่วมเป็นพันธมิตรด้วยเช่น มูลนิธิสืบ นาคะเสถียร มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย คณะกรรมการอนุรักษัทรพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม 16 สถาบัน เป็นต้น

3. กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากค่าที่ดินที่ต้องสูญเสียเพราะท่อก๊าซหรือเสียประโยชน์จากแนววางท่อ กลุ่มนี้ถือเป็นผู้ที่มีเป้าหมายต่อต้านท่อก๊าซในระดับแคบที่สุด ส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านในพื้นที่ที่ท่อก๊าซพาดผ่าน เช่นชาวบ้านตำบลจรเข้มเหือก ชาวบ้านอำเภอไทรโยค เป็นต้น

ตารางที่ 4.1 เครือข่ายของกลุ่มต่างๆในกรณีโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา

เจ้าของโครงการ	กลุ่มผู้สนับสนุน	กลุ่มผู้คัดค้าน
การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	1. หน่วยงานเอกชน - หอการค้าจังหวัดกาญจนบุรี - สภาอุตสาหกรรมจังหวัดกาญจนบุรี - ประธานกลุ่มเกษตรกร - ชมรมประวัติศาสตร์กาญจนบุรี - สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวกาญจนบุรี	- กลุ่มอนุรักษ์เมืองกาญจน์ - มูลนิธิสืบ นาคะเสถียร - กลุ่มกัลยาณมิตร - คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยในพม่า - สมาพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.) - คณะกรรมการอนุรักษัทรพยากรธรรมชาติและสภาพ

เจ้าของโครงการ	กลุ่มผู้สนับสนุน	กลุ่มผู้คัดค้าน
	<ul style="list-style-type: none"> - สมาคมสื่อมวลชนกาญจนบุรี - สโมสรโรตารีกาญจนบุรี 2. หน่วยงานราชการ <ul style="list-style-type: none"> - สมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งสิ้น 18 องค์กร	แวดล้อม 16 สถาบัน (คทส.) <ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการเผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนา (ผลพ.) - นักวิชาการมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ - มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ รวมทั้งสิ้น 88 องค์กร

เมื่อมีการรวมกลุ่มกันขึ้นมาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มกันในลักษณะใดก็ตาม แต่ละกลุ่มมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสื่อสารกันเพื่อความเข้าใจในเรื่องอุดมการณ์ ความคิด การสืบทอดเอกลักษณ์ของความเป็นกลุ่มนี้ไว้และสามารถธำรงรักษาความเป็นกลุ่มให้ดำรงคงอยู่ได้อย่างยืนยาว

4.5 วาทกรรมของเจ้าของโครงการ กลุ่มผู้สนับสนุนและกลุ่มผู้คัดค้านในสถานการณ์ความขัดแย้งกรณีการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติ

ในบทนี้ได้วิเคราะห์ถึงวาทกรรมของปตท. กลุ่มผู้สนับสนุนและกลุ่มผู้คัดค้านที่ได้ประกอบสร้าง (construct) ขึ้นมาในทัศนะและมุมมองของตนที่มีต่อโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา สหภาพพม่า ทั้งนี้แต่ละฝ่ายมีปรัชญาเบื้องหลังที่แตกต่างกันทำให้วาทกรรมที่ออกมาแตกต่างกันออกไป ซึ่งวาทกรรมเหล่านี้เองที่แต่ละฝ่ายพยายามเผยแพร่ให้สาธารณชนทั่วไปยอมรับวาทกรรมชุดของตนเองด้วยวิธีการต่างๆ การที่สาธารณชนเห็นคล้อยตามวาทกรรมชุดใด ย่อมทำให้สถานการณ์ในช่วงนั้นแปรเปลี่ยนไปตามกระแสวาทกรรมชุดนั้น ซึ่งจะส่งผลต่อการบรรลุเป้าประสงค์ของกลุ่มในสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์ (2540) ได้กล่าวไว้ว่าวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นมาในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปในช่วงเวลานั้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ในเวลาต่อมาเมื่อเหตุและปัจจัยต่างๆ เปลี่ยนไป ดังนั้นในกรณีการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา สหภาพ

พม่า ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น แต่แต่ละฝ่ายพยายามช่วงชิงเวทีในการใช้สื่อเพื่อครอบครองความเป็นเจ้าอุดมการณ์ (hegemony) ซึ่งความขัดแย้งกรณีการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา สหภาพพม่า ถือเป็นกรณีตัวอย่าง (case study) ที่ได้เห็นความพยายามในการช่วงชิงพื้นที่สื่อเพื่อถ่ายทอดวาทกรรมของฝ่ายตนเองได้อย่างชัดเจนที่สุด ประกอบกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลาที่ยาวนานประมาณ 2 ปี ทำให้มองเห็นว่าแต่ละฝ่ายสามารถขึ้นครองเป็นฝ่ายนำวาทกรรมสลับกันไปมาอย่างน่าสนใจ

การนำเสนอวาทกรรมของเจ้าของโครงการ กลุ่มผู้สนับสนุน และกลุ่มผู้คัดค้านในสถานการณ์ความขัดแย้งกรณีการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติจะเป็นการบรรยายสลับกับตารางที่แบ่งให้เห็นวาทกรรมของแต่ละฝ่ายได้ชัดเจนขึ้น โดยฝ่ายใดได้ขึ้นเป็นผู้นำวาทกรรมในช่วงขณะนั้นจะนำมาไว้ในสดมภ์แรก ส่วนฝ่ายที่ออกมาโต้แย้งจะจัดให้อยู่ในสดมภ์ถัดไป

จุดเริ่มต้นของความขัดแย้งในครั้งนี่เกิดขึ้นจากการทักท้วงของกลุ่มผู้คัดค้านโดยหยิบยกประเด็นที่กลุ่มของตนเองห่วงใยคือ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ กลุ่มคัดค้านได้หยิบยกสัตว์ป่าหายากที่สามารถพบได้จากบริเวณพื้นที่ที่ท่อก๊าซพาดผ่านอย่างปูราชีนิและค้างคาวกิตติ รวมทั้งช้างป่าซึ่งเป็นสัตว์ที่ผูกพันกับคนไทยมาช้านาน โดยทำให้เห็นความสำคัญของสัตว์ป่าเหล่านี้ เช่น ค้างคาวกิตติเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็กที่สุดและนับวันจะสูญพันธุ์ไป ปูราชีนิเป็นปูน้ำจืดที่มีสีสันสวยงาม เป็นต้น กลยุทธ์การหยิบยกสิ่งที่เป็นรูปธรรมของ “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” นับเป็นวิธีการเบื้องต้นที่ทำให้คนทั่วไปหันมาให้ความสนใจโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา สหภาพพม่า

แม้ ปตท. ได้ตกเป็นฝ่ายตั้งรับข้อทักท้วงของกลุ่มผู้คัดค้านในประเด็นเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ปตท. ได้พยายามทำให้เห็นว่า ปตท. มีมาตรการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในทุกๆ ประเด็นทั้งป่าไม้และสัตว์ป่า ยิ่งไปกว่านั้นปตท. ได้ลดคุณค่าของสัตว์ป่าหายากที่กลุ่มผู้คัดค้านนำขึ้นมาเป็นตัวอย่างด้วยการแถลงข่าวอย่างเป็นทางการว่า ปตท. เห็นความสำคัญของสัตว์ป่าทุกประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่งปูราชีนิ ค้างคาวกิตติและช้างป่า และพร้อมให้ความรู้กับชาวบ้านที่มักจะจับสัตว์เหล่านี้ไปเป็นอาหาร ถือเป็นลดคุณค่าความสำคัญของสัตว์ป่าหายากที่กลุ่มผู้คัดค้านได้สร้างเอาไว้อย่างสิ้นเชิง และได้สร้างวาทกรรมเรื่องความสำคัญของ “พลังงาน” ที่จะได้รับจากโครงการนี้เข้ามาแทนที่เนื่องจากสาธารณูปโภคเกี่ยวกับไฟฟ้า น้ำประปา เป็นปัจจัยที่คนทั่วไปให้ความสำคัญ หากขาดแคลนจะกระทบความเป็นอยู่อย่างมาก และปตท. เองเป็นหน่วยงานที่

รับผิดชอบการดูแลเรื่องพลังงาน จากสถานภาพดังกล่าวทำให้วาทกรรมเกี่ยวกับพลังงานมีน้ำหนักมากขึ้น

ในช่วงต้นแม้ ปตท.จะตกเป็นฝ่ายตั้งรับจากการเปิดประเด็นของกลุ่มผู้คัดค้านแต่ ปตท.สามารถพลิกขึ้นมาเป็นฝ่ายนำได้ในเรื่อง “พลังงาน” แต่มาตรการเรื่องการลดผลกระทบต่อสัตว์ป่าและป่าไม้ยังไม่ชัดเจนนัก มีแต่คำพูดเท่านั้นซึ่งไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับกลุ่มผู้คัดค้านและผู้ที่เคยรับรู้ทเรียนของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการขนาดใหญ่ทั่วไปได้ เพราะหลายๆโครงการการบอกกล่าวของเจ้าของโครงการไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่

อย่างไรก็ตามแม้กลุ่มผู้คัดค้านจะเป็นฝ่ายตั้งประเด็นท้าทายโครงการนี้ขึ้นมา แต่ข้อมูลในเบื้องต้นยังมีไม่มากนัก ในขณะที่เจ้าของโครงการเป็นผู้ที่รู้รายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับโครงการนี้เป็นอย่างดี การหยิบยกในประเด็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของกลุ่มผู้คัดค้านในช่วงแรกเป็นประเด็นที่สร้างน้ำหนักได้มากที่สุดในฐานะที่ผู้คัดค้านเป็น “นักอนุรักษ์” แต่ช่วงเวลานี้เป็นการเตะถ่วงเวลาเพื่อศึกษาข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วนก่อนการต่อสู้จะเริ่มขึ้นในยกต่อไป

ตารางที่ 4.2 วาทกรรมที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ความขัดแย้งโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติระยะแรก (เดือนพฤศจิกายน 2539 – เดือนกุมภาพันธ์ 2540)

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	กลุ่มผู้สนับสนุน	กลุ่มผู้คัดค้าน
ผลกระทบต่อสัตว์ป่าและป่าไม้ - ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นผลกระทบแบบชั่วคราวหลังการก่อสร้างจะฟื้นฟูทุกอย่างให้กลับเป็นดังเดิม	ผลกระทบต่อสัตว์ป่าและป่าไม้ -	ผลกระทบต่อสัตว์ป่าและป่าไม้ - โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติพาดผ่านป่าที่สมบูรณ์ที่สุดทำให้ต้องตัดไม้จำนวนมาก - โครงการนี้ผ่านแหล่งที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของค้างคาวกิตติ ปูราชีนี และช้างป่า
ความต้องการด้านพลังงาน - ประเทศไทยจำเป็นต้องมีพลังงานสำรองไว้ภายในประเทศเพื่อความมั่นคงทางด้านพลังงาน	ความต้องการด้านพลังงาน -	ความต้องการด้านพลังงาน -

ก่อนการรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการกลุ่มผู้คัดค้านได้ยื่นหนังสือขอความชัดเจนต่างๆ จาก ปตท.เกี่ยวกับโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ จากผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลข้อเท็จจริงจากชาวบ้านซึ่งอยู่ในพื้นที่มาเป็นเวลานาน เพื่อเตรียมมารับฟังและชี้แจงหากข้อมูลของ ปตท.ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง

เวทีการรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการด้านป่าไม้และสัตว์ป่าเป็นเวทีที่จัดขึ้นโดย ปตท. ซึ่งมีการเตรียมความพร้อมเพื่อให้ข้อมูลทางวิชาการด้านป่าไม้และสัตว์ป่า แต่กลุ่มผู้คัดค้านได้ถือโอกาสในเวทีนี้เพื่อซักถามในทุกประเด็นที่สงสัย และตอบโต้ข้อมูลที่ผิดพลาดของปตท. วาทกรรมของกลุ่มผู้คัดค้านได้เลื่อนไหลจากข้อห่วงใยด้านป่าไม้และสัตว์ป่าไปอีกหลายประเด็น ได้แก่ การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศพม่า แนวโน้มการก่อวินาศกรรมตามแนวชายแดน ความปลอดภัย ลักษณะธรณีวิทยาของจังหวัดกาญจนบุรี (ประเด็นนี้เคยเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ได้รับการยอมรับในการคัดค้านเขื่อนน้ำโจนเมื่อปี 2525 ด้วย เนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรีมีรอยเลื่อนของเปลือกโลกถึง 3 รอยและมักจะเกิดแผ่นดินไหวเป็นระยะ) การใช้สิทธิไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมาย เรื่องสัญญากับรัฐบาลพม่า เป็นต้น ทำให้ ปตท.ต้องเป็นฝ่ายตามชี้แจงในแต่ละประเด็น บางประเด็น ปตท.ตอบได้ไม่ชัดเจน เช่น มาตรการในการควบคุมไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่เพิ่มเติม เส้นทางเลือกอื่นๆในการวางท่อก๊าซ เป็นต้น บางประเด็น ปตท.ได้ให้หน่วยงานของรัฐอื่นๆ เข้ามาร่วมรับผิดชอบด้วย เช่น ทหารควรเข้ามาดูแลเรื่องการก่อวินาศกรรม กระทั่งต่างประเทศดูแลปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชน ทำให้ในเวทีดังกล่าวกลุ่มผู้คัดค้านได้กลายเป็นฝ่ายรุกและได้สร้างวาทกรรมใหม่ๆ ขึ้นมามากมาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มผู้คัดค้าน	การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	กลุ่มผู้สนับสนุน
<p>ผลกระทบต่อชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปตท. ไม่เปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากโครงการมีส่วนร่วมรับรู้และซักถามรายละเอียดต่างๆ ตลอดจนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น - โครงการนี้จะเกิดสิทธิส่วนบุคคลของชาวบ้านในที่ดินที่ชาวบ้านใช้ทำประโยชน์อยู่ รวมถึงการไม่ให้ข้อมูลที่เป็นจริงกับชาวบ้าน เช่น บอกว่าก๊าซไม่ติดไฟและมีลักษณะเป็นเหมือนดินโคลน เป็นต้น นอกจากนี้ ปตท. ไม่เปิดเผยข้อมูลการก่อสร้างให้ชาวเมืองกาญจน์รู้แต่อย่างใด โดยชาวเมืองกาญจน์เพิ่งจะมารู้กันเองเมื่อปลายปี 2539 - ปตท. ขาดเคยเฉพาะที่ดิน ด้้นไม้ ให้กับชาวบ้านแต่ไม่มีการชดเชยในแง่ทางด้านจิตใจที่เขาต้องอยู่ร่วมกับท่อก๊าซเป็นระยะเวลานานถึง 30 ปี 	<p>ผลกระทบต่อชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปตท. พยายามให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและให้เกิดความปลอดภัยกับประชาชนมากที่สุด - ปตท. ได้จัด Technical Hearing รับฟังจากทั้งหน่วยงานรัฐ องค์กรอิสระและชาวจังหวัดกาญจนบุรี รวมทั้งในการจัดสัมมนาต่างๆ ก็ได้เข้าไปร่วมเพื่อสร้างความเข้าใจ - ปตท. ได้ระบุนหลักเกณฑ์ในการชดเชยที่เป็นมาตรฐานแล้ว 	<p>ผลกระทบต่อชุมชน</p>
<p>เส้นทางการก่อสร้าง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปตท. น่าจะวางท่อออกจากพม่าไปทางทะเล อันดามันไปยังโรงไฟฟ้าราชนิวรีจะเป็นเส้นตรงมากกว่า ดังนั้นจึงเรียกร้องให้เปลี่ยนแนวท่อจากจังหวัดกาญจนบุรี หรือยกเลิกลงทะเลไปทางทิศใต้ เพราะเส้นทางการก่อสร้างทำให้ไม่ต้องมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน 	<p>เส้นทางการก่อสร้าง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นนโยบายของรัฐบาลชุดที่แล้วซึ่งลงนามกับรัฐบาลพม่าได้ กำหนดจุดเชื่อมต่อไว้แล้ว(รัฐบาลชวน หลีกภัย - ผู้วิจัย) หากเปลี่ยนเส้นทางจะทำให้ต้นทุนเพิ่มและแผนการใช้ก๊าซธรรมชาติซึ่งเป็นพลังงานทางเลือกให้กับอุตสาหกรรม คือให้หันมาใช้ก๊าซธรรมชาติซึ่งเป็นพลังงานที่สะอาดเป็นเชื้อเพลิง 	<p>เส้นทางการก่อสร้าง</p>

กลุ่มผู้คัดค้าน	การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	กลุ่มผู้สนับสนุน
<p>ชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนและไม่กระทบกระเทือนเขตลุ่มน้ำชั้น 1A ในเขตประเทศไทยด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปตท.ไม่มีข้อมูลอย่างละเอียดเพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่าในการก่อสร้างเส้นทางลงทะเลซึ่งไม่ต้องผ่านลุ่มน้ำชั้น 1A กับการก่อสร้างบนบกแต่ต้องผ่านป่าสมบูรณ์ - เส้นทางการก่อสร้างมีความลาดชันสูงจะส่งผลกระทบต่อสภาพของ หน้าที่น 	<p>แทนน้ำมันเตาซึ่งสร้างปัญหาทางมลพิษมากกว่า</p> <ul style="list-style-type: none"> - จุดรับก๊าซบริเวณบ้านอืดต้องเป็นจุดที่รัฐบาลพม่าแจ้งว่าสามารถรับประกันความปลอดภัยได้เพียงจุดเดียวเท่านั้น - หากเปลี่ยนแนวท่อจากยาดานาไปทางทิศใต้ถึงชุมพรแล้ว ย้อนมาราชบุรีจะทำให้ท่อมีความยาวเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงและมีปัญหาเรื่องแรงดันที่ลดลง - ปตท.ได้เลือกเส้นทางและนำเข้าท่อก๊าซตาม มาตรฐานที่ต้องการเพื่อดำเนินการเรียบร้อยแล้ว โดยมีท่อสำรองเพียงเล็กน้อย การเปลี่ยนเส้นทางที่เสนอมานี้มีระยะเพิ่มขึ้นอีกมาก จำเป็นต้องสั่งท่อเพิ่มเติม แต่การสั่งท่อนั้นต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ประมาณว่าจะมีค่าใช้จ่ายต่างๆ เพิ่มขึ้นอีกประมาณ 3,000 ล้านบาท - การวางแนวท่อใหม่จำเป็นต้องทำการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมใหม่ ต้องผ่านขั้นตอนต่างๆ ใหม่จะต้องใช้เวลาอีกมาก - ปตท.ได้คำนวณเรื่องค่าใช้จ่ายต้นทุนทั้งหมดแล้ว และสิ่งที่บอกไว้ว่าแม้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายมากเพียงใดก็ทำได้ เป็นการลงทุนในแง่เทคนิคเพื่อทำให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดในเส้นทางที่ได้เลือกไว้ 	

กลุ่มผู้คัดค้าน	การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	กลุ่มผู้สนับสนุน
	<p>แล้ว</p> <ul style="list-style-type: none"> - การก่อสร้างในฤดูแล้งและจำกัดให้เสร็จภายในฤดูเดียวจะลดผลกระทบต่อสภาพพังทลายของหน้าดินได้ 	
<p><u>กระบวนการทำงาน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ปตท. ทำผิดพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 มีการลดขั้นตอนในการทำรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยรัฐบาลอนุมัติโครงการนี้ก่อนที่จะรับรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรอบด้าน - การดำเนินการวางท่อในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ระยะทาง 50 กิโลเมตร ปตท.ลงไปดำเนินการ ขณะที่ยังไม่มีการอนุญาตให้ใช้พื้นที่จากกรมป่าไม้ ซึ่งเป็นการทำผิดพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ และขัดต่อมติคณะรัฐมนตรีที่จะต้องให้มีการอนุญาตให้ใช้ชุ่มน้ำชั้น 1A ก่อน - ชาวบ้านไม่มีส่วนในการตัดสินใจ ไม่มีการซักถามความคิดเห็นของผู้คนในท้องถิ่น รวมทั้งไม่มีการสร้างกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของสาธารณชน 	<p><u>กระบวนการทำงาน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ปตท. เห็นว่าการทำงานของปตท. เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชาติ เป็นการปฏิบัติภารกิจของตนโดยชอบผ่านขั้นตอนถูกต้องทุกประการ มีมติคณะรัฐมนตรีรองรับและพยายามพิทักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างเต็มที่แล้ว 	<p><u>กระบวนการทำงาน</u></p>

กลุ่มผู้คัดค้าน	การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	กลุ่มผู้สนับสนุน
<p>ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - รายงานการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเป็นรายงานที่ไม่รอบคอบรัดกุมเพียงพอ เพราะโครงการมูลค่านับหมื่นล้านแต่บริษัทมี คอนซัลต์ติ้งรับผิดชอบทำรายงานการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมใช้เวลาทำเพียง 4 เดือน ส่วนกรมป่าไม้มาสำรวจเพิ่มเติมอีก 2 เดือน ซึ่งเป็นช่วงหน้าฝนเช่นเดียวกันในขณะที่การก่อสร้างจริงๆ กระทำในช่วงหน้าแล้ง ทำให้ไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับสัตว์ป่าในทุกๆ มิติ เช่น การเปลี่ยนที่อยู่อาศัยของแมลง อาจทำให้สัตว์ที่กินแมลงชนิดนั้นต้องหากินไกลขึ้น หรือการขุดเจาะท่อลอดใต้ท้องน้ำ อาจเกิดแรงสั่นสะเทือนมีผลต่อสัตว์น้ำ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ ปตท.ต้องรู้ไว้เพื่อหาทางป้องกัน นอกจากนี้การประเมินผลกระทบ สิ่งแวดล้อมนั้นไม่ได้อาศัยข้อมูลจากชาวบ้านให้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย ทำให้ไม่ทราบว่าเส้นทางที่คัดเลือกส่งผลกระทบต่ออย่างไรต่อพันธุ์สัตว์หายาก เช่น ปูราชินี ค้างคาวกิตติ หรือแม้แต่นกที่หากินประจำถิ่น เช่น ช้าง ชะนี เป็นต้น ในขณะที่การสำรวจขององค์กรท้องถิ่น 	<p>ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ก่อนที่จะดำเนินงานวางท่อก๊าซ ปตท. ได้ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และผลกระทบทางสังคม (SIA) เรียบร้อยแล้ว ผลการศึกษาพบว่า มีเส้นทาง 3 เส้นทางจากบ้านอิต้องไปยังโรงไฟฟ้าราชบุรี แต่เส้นทางที่ ปตท.เลือกคือเส้นทางที่ผ่านพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1 A ประมาณ 18.07 กิโลเมตร และเขตพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นต่างๆ อีกรวมเป็นพื้นที่ 600 ไร่ นับเป็นเส้นทางที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทางสังคมน้อยที่สุดแล้ว - มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด เช่น การใช้รถขุดขนาดเล็กเมื่อเข้าสู่พื้นที่ป่าหรือ เมื่อต้องผ่านไม้ที่มีค่าจะใช้วิธี "ล้อมต้นไม้" เพื่อป้องกันการตัดโค่นไม้เหล่านั้น เป็นต้น - มีการก่อสร้างจะดำเนินการในฤดูแล้งเพื่อหลีกเลี่ยงการกัดเซาะของผิวดิน - ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสัตว์ป่าและป่าไม้จะเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นชั่วคราวเมื่อการก่อสร้างเสร็จสิ้นแล้ว จะดำเนินการปลูกต้นไม้ทดแทน ป่าจะฟื้นตัวและสัตว์ป่าก็จะกลับมาหากินได้เช่นเดิม - การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม 	<p>ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นผลกระทบในระยะสั้น หลังจาก ที่ ปตท.ฟื้นฟูด้วยการปลูกป่าแล้ว จะกลับมา มีต้นไม้เหมือนเดิม - ป่าไม้ที่ตัดผ่านเป็นป่าเสื่อมโทรมมีต้นไม้เล็กๆ จำนวนไม่มาก - กลุ่มอนุรักษ์ควรไปอนุรักษ์ป่าอื่นที่นายทุนตัดไม้ทำลายป่าแล้วไม่ก่อประโยชน์กับประเทศชาติ

กลุ่มผู้คัดค้าน	การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	กลุ่มผู้สนับสนุน
<p>ออกสำรวจพบทั้งปุราซีนและซังในเส้นทางวางท่อในช่วงหน้าแล้งซึ่งในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมไม่ระบุไว้แต่อย่างใด และไม่มีวิธีการและแนวทางลดผลกระทบที่ชัดเจน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่ออกมายังไม่ครอบคลุมการดำรงชีวิตของสัตว์ป่าทั้งหมด และยังไม่ทราบข้อมูลอีกหลายๆ อย่าง แต่ทั้งบริษัททิม คอนซัลติ้งและกรมป่าไม้กลับสรุปว่าจะเกิดผลกระทบกับสัตว์ป่าและป่าไม้ไม่มากนัก - ชาวบ้านเห็นว่าการปลูก "ป่า" นั้นทำไม่ได้ การปลูกต้นไม้อาจจะทำได้ เพราะในสายตานักอนุรักษ์ "ป่า" ไม่ใช่ต้นไม้เท่านั้นหากแต่เป็นระบบนิเวศทั้งระบบ - ปตท.ไม่มีแผนการควบคุมไม่ให้คนงานเข้าไปตัดไม้ที่นอกเหนือจากแนววางท่อก๊าซและเข้าไปล่าสัตว์ในป่า - การเลือกใช้พลังงานของมนุษย์เรานั้นสามารถเลือกได้ ในขณะที่สัตว์ป่าไม่มีทางเลือกในการดำรงชีวิตและที่อยู่อาศัย - การส่งก๊าซมาตามท่อจะก่อให้เกิดความร้อนภายในพื้นดินจะส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า 	<p>ล้อมที่มีระยะเวลาอันจำกัดรวมเวลาที่บริษัททิม คอนซัลติ้งและกรมป่าไม้สำรวจใช้เวลาทั้งสิ้น 6 เดือน ซึ่งเป็นช่วงฤดูฝนก็จริง แต่ข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาเป็นการอ้างอิงจากข้อมูลเดิมๆ ที่เคยมีการสำรวจมาแล้วทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นข้อมูลด้านสัตว์ป่าและป่าไม้บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาแหลม อุทยานแห่งชาติไทรโยค หรือทุ่งใหญ่นเรศวร ดังนั้นแม้จะเป็นข้อมูลระดับทุติยภูมิแต่เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าเปลี่ยนแปลงไม่เด่นชัด สัตว์ป่าที่เคลื่อนที่เร็วส่วนใหญ่จะไม่ได้รับผลกระทบ ส่วนสัตว์เคลื่อนที่ช้า สัตว์ละเหินน้ำ ละเหินบกจะไม่ตื่นตัว (Active) ในฤดูแล้ง เพราะจะเป็นฤดูจำศีล - กำหนดจุดพักคนงานชั่วคราวเพื่อไม่ให้คนงานไปล่าสัตว์หรือตัดไม้โดยให้ที่พักคนงานอยู่ห่างจากแหล่งน้ำ 100 เมตร - ก๊าซที่นำขึ้นมาจากหลุมจะมีอุณหภูมิเท่ากับพื้นผิวปกติ จะไม่มีผลกระทบต่อสัตว์ป่าแต่อย่างใด ปตท. ได้ดำเนินการวางท่อก๊าซมาช้านานแล้วไม่เคยเกิดผลกระทบใดๆ 	

กลุ่มผู้คัดค้าน	การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	กลุ่มผู้สนับสนุน
<p>ความปลอดภัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - เนื่องจากการก่อสร้างท่อส่งก๊าซอยู่ใกล้กับแนวรอยเลื่อนศรีสวัสดิ์เพียง 50 กิโลเมตร และเคยเกิดแผ่นดินไหวความแรงประมาณ 4 ริกเตอร์มีศูนย์กลางในจังหวัดกาญจนบุรีส่งผลให้กระจกของตึกสูงๆ ในกรุงเทพมหานครแตกร้าวได้ ส่วนแนวรอยเลื่อนด้านเจดีย์ตามองคมีแผ่นดินไหว 40 ครั้ง ในช่วงระยะเวลา 20 ปี เคยวัดแรงสั่นสะเทือนสูงสุดได้ 5.9 ริกเตอร์ทำให้เป็นกังวลว่าท่อก๊าซอาจจะแตกหรือร้าวได้ นอกจากนี้รัฐบาลได้ประกาศให้ภาคตะวันตกและภาคเหนือเป็นแนวแผ่นดินไหวด้วย และหากท่อก๊าซอยู่ใกล้กับรอยเลื่อนมากอาจส่งผลกระทบต่อตัวท่อได้ - พื้นที่ป่าในจังหวัดกาญจนบุรีมีการเกิดไฟไหม้ป่าบ่อยครั้ง จึงมีความห่วงใยว่าท่อก๊าซนี้จะสามารถทนความร้อนจากไฟไหม้ป่าซึ่งมีระดับความร้อนของไฟบนพื้นดินสูงถึง 900 องศาเซลเซียสได้มากน้อยเพียงใด เนื่องจากชาวบ้านกลัวว่าหากท่อก๊าซไม่สามารถทนความร้อนที่สูงมากนี้ได้แล้วจะนำไปสู่การระเบิดของก๊าซได้ 	<p>ความปลอดภัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปตท.ยืนยันว่าท่อก๊าซที่ทางบริษัทเลือกมาใช้เป็นท่อก๊าซที่รับประกันความปลอดภัยจากการระเบิดได้ โดยมองภาพรวมความปลอดภัยในแง่มุมต่างๆ ที่กำหนดเป็นสากล เช่น แผ่นดินไหว ความร้อนจากไฟไหม้ป่า เป็นต้น แล้วนำมาใช้ในการออกแบบ ระหว่างการก่อสร้าง และการบำรุงรักษา ส่วนท่อที่นำมาใช้เป็นท่อที่ได้มาตรฐานสากลเช่นที่ยอมรับกันทั่วอเมริกาเหนือ - ท่อก๊าซที่นำมาก่อสร้างครั้งนี้สามารถทนความร้อนได้ถึง 700 องศาเซลเซียส และจากการที่ท่อถูกฝังในป่าลึกถึง 1 เมตร จะมีดินเป็นฉนวนกันความร้อนทำให้ความร้อนในดินลดลง ทั้งนี้ตามมาตรฐานท่อจะสามารถทนสภาพความร้อนได้ในระดับความลึก 2 ฟุต - มีระบบตรวจสอบด้วยกระสวยอิเล็กทรอนิกส์ (Intelligent Pig) ตลอดแนวพร้อมบันทึกข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ผล สามารถระบุตำแหน่งพิกัดเฉพาะจุดที่คาดว่าจะเสียหายก่อนล่วงหน้า และจำเป็นที่จะต้องซ่อมแซมได้อย่างแม่นยำ - ท่อก๊าซที่ออกแบบมามีอายุใช้งานนานไม่ต่ำกว่า 30 ปีและอาจถึง 50 ปี รวมทั้งมีสาร 	<p>ความปลอดภัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ก๊าซธรรมชาติของ ปตท. เป็นพลังงานสะอาดและมีความปลอดภัยสูง

กลุ่มผู้คัดค้าน	การปิดรื้อเสียมแห่งประเทศไทย	กลุ่มผู้สนับสนุน
<p>- ประชาชนกลัวการระเบิดของ ก๊าซเพราะก๊าซธรรมชาติมีสาร ที่สามารถนำไปสกัดทำ พลาสติก ทำก๊าซ โดยมีทั้ง ก๊าซเบาและหนักปะปนอยู่ใน ก๊าซธรรมชาติดังนั้นเมื่อติดไฟ แล้วจะดับยาก อาจจะมี ความรุนแรงมากกว่าก๊าซ ระเบิดที่ถนนเพชรบุรี</p>	<p>เคลือบป้องกันการผูกพันทั้ง ภายในและภายนอก นอกจากนี้ ก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานามีก๊าซมีเทนเป็นส่วนใหญ่ทำให้ท่อไม่ผูกพันง่าย</p> <p>- โอกาสการรั่วไหลของก๊าซมี น้อยมาก เนื่องจากท่อมีความหนาแน่นมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งใน เขตชุมชนเพราะท่อมีความหนา เป็นพิเศษคือ ประมาณ 20 มิลลิเมตร และหลังจากการก่อสร้างเสร็จสิ้นแล้ว จะต้อง X-ray รอยเชื่อมทุกจุดเพื่อป้องกัน การรั่วซึม และทดสอบความ ปลอดภัยด้วยแรงดันน้ำ</p> <p>- ปตท.มีประสบการณ์ด้านการ วางท่อมานานไม่เคยประสบ เหตุการณ์ท่อก๊าซระเบิด อย่างไรก็ตามท่อก๊าซระเบิดถือเป็นสิ่ง ที่อันตรายที่สุด แต่ท่อของปตท. ได้ ออกแบบมีความเหนียว ความแข็งแรงเพียงพอ นอกจากนี้การติดไฟของก๊าซมีน้อย มากเกือบจะเป็นศูนย์ เนื่อง การที่ก๊าซจะติดไฟได้ต้องอาศัย ปัจจัย 3 ประการเกิดขึ้นพร้อม กันในปริมาณที่เหมาะสม คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การรั่วไหลของก๊าซต้องเกิดขึ้น ในพื้นที่ที่จำกัดมีการปิดมิดชิด 2. ปริมาณอากาศที่เพียงพอ 3. เปลวไฟหรือความร้อนต้องสูง ถึงจุดสันดาปซึ่งโอกาสที่จะเกิด ปัจจัยเหล่านี้จะเกิดขึ้นน้อยมาก เพราะก๊าซจะกระจายไปใน 	

กลุ่มผู้คัดค้าน	การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	กลุ่มผู้สนับสนุน
	<p>บรรยากาศอย่างรวดเร็ว ไม่มี การสะสมของปริมาณก๊าซ และความร้อนที่สูงถึงจุด สันดาปก็มีโอกาสเกิดขึ้นยาก มาก อย่างไรก็ตามหากเกิดการ รั่วไหลของก๊าซนี้ขึ้น วาล์ว อัตโนมัติซึ่งมีอยู่ที่สถานีย่อย 12 สถานี ซึ่งแต่ละสถานีห่าง กันประมาณ 20 กิโลเมตร จะ ปิดทันทีทำให้ความดันในท่อจะ ลดลงอย่างรวดเร็ว ถ้าไม่มีการ ก่อวินาศกรรมถึงขนาดเอาไฟไป จ่อโดยตรงที่ท่อจะไม่เกิดอะไร ขึ้น และการที่ท่อก๊าซถูกฝังอยู่ ได้ดินลึกประมาณ 1-2 เมตร ทำให้เมื่อเกิดการรั่วไหลของ ก๊าซพื้นดินจะดูดซึมก๊าซนี้ไว้จะ ไม่เกิดเหตุการณ์เช่นเดียวกับ แก๊สระเบิดที่ถนนเพชรบุรีอย่าง แน่นนอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความกลัวของประชาชนเรื่อง ท่อก๊าซเกิดขึ้นจากความไม่คุ้น เคยกับก๊าซธรรมชาติ เช่นเดียวกับ สมัยก่อนบ้านเรือนส่วนใหญ่ ไม่รู้จักการใช้ถังก๊าซ LPG เพราะกลัวการระเบิด อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้ทุกบ้านยอมรับ การแก๊สทุกครัวเรือนแล้ว เช่น เดียวกับการใช้ก๊าซธรรมชาติ ซึ่งขณะนี้ต่างประเทศเขาใช้ก๊าซ ธรรมชาติกันเป็นเรื่องธรรมดา - ปตท.พร้อมจะนำเทคโนโลยีที่ ใหม่ที่สุดมาใช้ในการวางท่อส่ง ก๊าซครั้งนี้ 	

กลุ่มผู้คัดค้าน	การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	กลุ่มผู้สนับสนุน
<p>ผลกระทบด้านการท่องเที่ยว</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากผ่านแม่น้ำแควน้อย ซึ่งย่านนั้นมีรีสอร์ท มีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย หากมีการก่อสร้างจะทำให้การท่องเที่ยวหยุดชะงัก 	<p>ผลกระทบด้านการท่องเที่ยว</p> <ul style="list-style-type: none"> - การก่อสร้างไม่กระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวเพราะการก่อสร้างจะลอดท่อใต้ท้องน้ำจะไม่ทำให้แม่น้ำแควน้อยต้องลดลงแต่อย่างใด 	<p>ผลกระทบด้านการท่องเที่ยว</p>
<p>ความมั่นคง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาความไม่มั่นคงทางการเมืองในพม่าและปัญหาความขัดแย้งระหว่างชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนไทย-พม่าทำให้มีความหวั่นเกรงว่าจะมีการก่อวินาศกรรม เช่น การลอบวางระเบิด เป็นต้น 	<p>ความมั่นคง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปตท.ชี้แจงว่าในช่วงระยะทาง 50 กิโลเมตรจากชายแดนไทย-พม่า สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ได้มอบหมายให้กองทัพบกเป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการในการป้องกันวินาศภัยและดูแลความปลอดภัยในช่วงก่อสร้างและในช่วงปฏิบัติการโดยให้ ปตท. สนับสนุนงบประมาณ ซึ่งปัจจุบันกองพลทหารราบที่ 9 ได้จัดตั้งชุดคุ้มครองรัตนาวุส เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ทั้งนี้ เป็นลักษณะเดียวกับท่อส่งก๊าซในทะเลที่กองทัพเรือเป็นหน่วยงานดูแลรับผิดชอบภารกิจ โดยมีแผนแม่บทการป้องกันการก่อวินาศภัย 	<p>ความมั่นคง</p>
<p>ปัญหาด้านเศรษฐกิจและพลังงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรตรวจสอบทิศทางการพัฒนาที่ทำให้ต้องใช้พลังงานมากขึ้น เพราะการนำพลังงานต่างๆ ซึ่งมีสะสมไว้บนโลกนี้มาใช้อย่างฟุ่มเฟือยโดยไม่คำนึงถึงอนาคต เมื่อพลังงานภายในประเทศหมดก็นำเข้า 	<p>ปัญหาด้านเศรษฐกิจและพลังงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - รัฐต้องการให้ ปตท.จัดหาพลังงานในราคาถูกและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ซึ่งก็คือ ก๊าซธรรมชาติ ส่วนการพัฒนาพลังงานธรรมชาติเพื่อเป็นพลังงานทดแทน ปตท.ได้ทำมาโดยตลอด โดยมีหน่วย 	<p>ปัญหาด้านเศรษฐกิจและพลังงาน</p>

กลุ่มผู้คัดค้าน	การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	กลุ่มผู้สนับสนุน
<p>จากประเทศเพื่อนบ้าน และขยายการใช้พลังงานไปเรื่อยๆ โดยไม่สิ้นสุด นอกจากนี้ควรพัฒนาการนำพลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานน้ำ หรือพลังงานลมมาใช้เพื่อทดแทนแหล่งพลังงานที่ใช้แล้วหมดสิ้นไป</p>	<p>งานศูนย์วิจัยและพัฒนาเพื่อศึกษาเรื่องพลังงานทดแทน อย่างไรก็ตามต้องมีการเปรียบเทียบพลังงานในปัจจุบันว่าพลังงานทดแทนดังกล่าวจะต้องใช้ต้นทุนสูงหรือไม่ ปัจจุบันมีการใช้พลังงานทดแทนบ้างแล้วแต่เป็นโครงการเล็กๆ ยังไม่สามารถนำไปใช้ในระดัปกว้างได้</p>	
<p><u>ที่มาของแหล่งพลังงาน</u></p> <p>- ก๊าซธรรมชาติที่ได้มาครั้งนี้เป็นการซื้อขายกับรัฐบาลทหารพม่าซึ่งเป็นการส่งเสริมให้รัฐบาลทหารพม่าแข็งแกร่งขึ้นเนื่องจากมีเงินสนับสนุนและเป็นข้ออ้างที่ชอบธรรมในการกวาดล้างชนกลุ่มน้อยที่อยู่ตามแนวชายแดน ดังนั้นแหล่งที่มาของก๊าซธรรมชาติที่นำมาใช้ไม่สะอาดบริสุทธิ์ ต้องแลกกับเลือดเนื้อของชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน</p>	<p><u>ที่มาของแหล่งพลังงาน</u></p> <p>- ก๊าซธรรมชาติจากประเทศพม่าเป็นก๊าซธรรมชาติที่มีราคาเหมาะสมมีคาร์บอนไดออกไซด์ปะปนในปริมาณน้อย มีปริมาณมากพอ และสามารถจัดส่งให้ได้ตามกำหนดเดือนสิงหาคม 2541 เพราะจะทันกับการก่อสร้างโรงไฟฟ้าราชบุรี และการก่อสร้างนั้นเป็นการทำโดยบริษัททั้ง 4 แห่ง คือ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส พม่าและปตท. ร่วมลงทุนกันไม่เกี่ยวกับรัฐบาลทหารพม่า และไม่เกี่ยวข้องกับปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนแต่อย่างใด</p>	<p><u>ที่มาของแหล่งพลังงาน</u></p>

เมื่อการรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการด้านป่าไม้และสัตว์ป่าเริ่มขึ้นเนื้อหาที่พูดคุยกันใน ช่วงแรกจะเป็นการนำเสนอข้อมูลเรื่องผลกระทบต่อป่าไม้และสัตว์ป่าโดยนักวิชาการจากบริษัทที่ม คอนซัลติง เอนจิเนียร์ จำกัด การนำเสนอข้อมูลด้านป่าไม้และสัตว์ป่าเพิ่มเติมโดยนักวิชาการจาก กรมป่าไม้ การนำเสนอผลประโยชน์ที่จะได้รับจากผู้ว่าราชการการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย วิธี การก่อสร้างและกระบวนการตรวจสอบความปลอดภัยโดยวิศวกรผู้ควบคุมการก่อสร้าง โดยวิธี การนำเสนอวาทกรรมเหล่านี้ดูน่าเชื่อถือเพราะมีการนำเสนออย่างเป็นขั้นตอน แบ่งประเด็น ชัดเจนประกอบกับผู้นำเสนอจะคอยย้ำเสมอว่า “จากการศึกษา” มา ทำให้ดอกย้าว่าข้อมูลที่ได้มา ผ่านกระบวนการทางวิชาการมาแล้ว นอกจากนี้สถานภาพของผู้บรรยายที่เป็นผู้เชี่ยวชาญใน ด้านต่างๆ เช่น เชี่ยวชาญด้านการก่อสร้าง เชี่ยวชาญด้านป่าไม้ เป็นต้นยิ่งทำให้วาทกรรมที่นำ เสนอออกมาน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

หลังจากนั้นได้เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับฟังซักถามข้อสงสัยและแสดงความคิดเห็นต่อ โครงการนี้ ปรากฏว่ากลุ่มผู้คัดค้านส่วนใหญ่ไม่ได้หวั่นเกรงต่อภาพการนำเสนอโครงการของปตท. หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ เพราะได้เตรียมข้อมูลมาเป็นอย่างดี กลุ่มผู้คัดค้านได้ซักถามปตท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งชี้แจงข้อมูลในบางส่วนโดยเฉพาะในเรื่องป่าไม้และสัตว์ป่า ลักษณะพื้นที่ที่ต่อก๊าศพาดผ่านซึ่งชาวบ้านเหล่านี้ถือว่าพวกเขาอาศัยมานาน อยู่กับธรรมชาติมา หลายชั่วอายุคน ดังนั้นเขาน่าจะรู้ดีกว่าผู้ที่มาศึกษาสภาพพื้นที่เพียงระยะเวลาไม่นานอาทิ การ ได้เพียงข้อมูลเรื่องถิ่นหากินของข้างป่า ปตท.และกรมป่าไม้ยืนยันว่าช่วงที่จะมีการก่อสร้างข้าง ป่าจะไม่ออกมาหากินในละแวกที่มีการวางท่อก๊าศ ในขณะที่ชาวบ้านยืนยันหนักแน่นว่าในพื้นที่ ที่มีการก่อสร้างมีโป่งข้างซึ่งข้างต้องเดินทางมากินดินโป่ง นอกจากนี้กลุ่มอนุรักษ์กาญจน์ได้เล่าว่า ได้พบข้างในระหว่างการสำรวจเส้นทางก่อสร้างด้วย ดังนั้นจึงมั่นใจว่าเส้นทางก่อสร้างกิด ขวางเส้นทางเดินลงมาหากินของข้างแน่นอน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีอีกหลายประเด็นเวทีครั้งนี้ ที่กลุ่มผู้คัดค้านและชาวบ้านมีข้อมูลและวิธีคิดที่แตกต่างไปจาก ปตท.และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มา ช่วยเสริมข้อมูลให้กับปตท. ซึ่งสามารถสรุปภาพรวมได้ดังนี้

1. ทิศทางการพัฒนาพลังงานในประเทศไทยกำลังไปในทางที่ผิด เพราะมีการใช้อย่าง ฟุ่มเฟือยโดยไม่คำนึงถึงอนาคต เมื่อพลังงานต่างๆ ภายในประเทศหมดไป ก็เอามา จากประเทศเพื่อนบ้าน มีพลังงานสำรองให้ใช้กันอย่างฟุ่มเฟือยได้โดยไม่สิ้นสุด ไม่นาน พลังงานที่สะสมไว้บนโลกนี้จะหมดไป ดังนั้นควรมีการทบทวนทิศทางการพัฒนา พลังงานใหม่และหาพลังงานทางเลือกอื่นๆมาใช้ทดแทน เช่น พลังแสงอาทิตย์ พลัง งานลม พลังงานน้ำ เป็นต้น

2. การฟื้นฟูสภาพป่าด้วยการปลูกป่านั้น กลุ่มผู้คัดค้านยืนยันว่าทำไม่ได้เพราะ “ป่า” ในทัศนะของกลุ่มผู้คัดค้านไม่ได้หมายความถึงเพียงการมี “ต้นไม้” ปริมาณมากเท่านั้น แต่หมายรวมถึง “ระบบนิเวศ” เป็นความสัมพันธ์ของต้นไม้ทุกชนิดไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ สัตว์ป่าทุกประเภทอาศัยร่วมกันอย่างสมดุล นอกจากนี้การทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังไม่รัดกุมเพียงพอเพราะบริษัท ทีมคอนซัลติ้ง จำกัด ใช้เวลาทำเพียง 4 เดือนเท่านั้น ส่วนกรมป่าไม้ได้ใช้ช่วงเวลาเดียวกันคือ ฤดูฝน ได้เข้าไปสำรวจอีก 2 เดือน ซึ่งไม่ครบวงจรการดำรงชีวิตของสัตว์ป่า ซึ่งในการก่อสร้างท่อส่งก๊าซจะกระทำในช่วงฤดูแล้งโดยทั้งบริษัททีมและกรมป่าไม้ต่างยืนยันว่าจะไม่ส่งผลกระทบต่อป่าไม้และสัตว์ป่าทั้งๆที่ยังไม่มีการศึกษาในช่วงฤดูแล้งแต่อย่างใด
3. ความปลอดภัยของท่อก๊าซธรรมชาติจะสามารถทนความร้อนจากไฟป่าที่สูงถึง 900 องศาเซลเซียสได้หรือไม่ แรงสั่นสะเทือนจากแผ่นดินไหวซึ่งมีเป็นระยะเนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรีมีรอยเลื่อนของเปลือกโลกถึง 3 รอย ความปลอดภัยจากการก่อวินาศกรรมจากชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนเนื่องจากการวางท่อส่งก๊าซในฝั่งพม่า ได้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนชนกลุ่มน้อยทั้งเรื่องการใช้แรงงานเยี่ยงทาส การกวาดล้างฐานที่มั่นของกะเหรี่ยง ซึ่งอาจสร้างความเจ็บแค้นให้กับชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ได้ และอาจจะก่อวินาศกรรมกับท่อก๊าซจากแหล่งยาดานาที่ทำให้รัฐบาลทหารพม่าใช้เป็นเหตุผลในการกวาดล้างชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน
4. ปตท.ได้รับอภิสิทธิ์ในการที่จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 มีหลายครั้งที่ดำเนินการไปล่วงหน้าก่อนที่จะมีการขออนุญาตหรือได้รับการอนุมัติจากรัฐบาล เช่น การเซ็นสัญญากับรัฐบาลพม่าก่อนการทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม การทำสัญญาว่าจ้างบริษัทรับเหมาก่อสร้างก่อนที่จะได้รับการอนุมัติรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผู้รับเหมาเข้าตัดไม้ในพื้นที่ป่าสงวนก่อนที่จะขออนุมัติจากกรมป่าไม้ เป็นต้น เช่นเดียวกับการดำเนินการวางท่อก๊าซไปแล้วค่อยมาให้ข้อมูลข่าวสารกับชาวบ้าน รวมทั้งไม่เปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากโครงการมีส่วนร่วมรับรู้และถามความเห็นจากผู้ที่ได้รับผลกระทบแม้แต่ร้อยละ ซึ่งหากไม่มีการคัดค้านจะทำให้คนไทยไม่รับรู้ข้อมูลของโครงการวางท่อส่งก๊าซนี้แต่อย่างใด ปตท.ได้ใช้เงื่อนไขของเวลาและการดำเนินงานที่ทำได้มากแล้วมาเป็นเหตุผลบีบบังคับให้ชาวจังหวัดกาญจนบุรียอมรับเส้นทางที่ได้เลือกไว้โดยรัฐบาลทหารพม่าซึ่ง ปตท. ยอมปฏิบัติตาม
5. ปตท.ไม่ได้กล่าวถึงค่าชดเชยที่ชาวบ้านจะได้รับจากความเสียหายทางด้านจิตใจที่ต้องอยู่

ร่วมกับท่อก๊าซธรรมชาติมานานถึง 30 ปี เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่กลัวจะเกิดระเบิดเช่นเดียวกับก๊าซระเบิดที่ถนนเพชรบุรีตัดใหม่

ประเด็นที่ปตท.และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างให้ข้อมูลกับผู้เข้าร่วมรับฟังจะไปในทิศทางเดียวกันสามารถสรุปรวมเป็นข้อใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้

1. ก๊าซธรรมชาติเป็นพลังงานที่สะอาดและมีราคาถูกมาใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้าให้กับประเทศ ซึ่งเป็นพลังงานที่เหมาะสมกว่าพลังงานอื่นๆ เช่น น้ำมันดิบซึ่งนับวันจะมีที่สูงขึ้น ถ่านหินซึ่งก่อให้เกิดมลพิษ พลังน้ำซึ่งต้องสร้างเขื่อนจะทำให้เสียพื้นที่ป่าและเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศวิทยาโดยถาวร และการสำรวจก๊าซธรรมชาติไว้ในประเทศไว้ให้มากจะสร้างความมั่นคงทางด้านพลังงานให้กับประเทศชาติ
2. การก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติจะก่อสร้างในช่วงฤดูแล้งและจำกัดให้เสร็จภายในเวลาอันรวดเร็ว ประกอบกับการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงได้มาตรฐานสากล เช่น การเจาะลอดแม่น้ำ การล้อมต้นไม้ การใช้รถขนส่งท่อพิเศษขนาดเล็กในพื้นที่ป่า เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมชั่วคราวเท่านั้นและไม่นานจะสามารถกลับฟื้นตัวขึ้นมาได้เหมือนเดิม ทั้งนี้ ปตท.จะฟื้นฟูสภาพพื้นที่ในเขตแนวท่อ 600 ไร่ภายหลังการก่อสร้างทันที อีกทั้งมีโครงการปลูกป่าทดแทนและอนุรักษ์พื้นที่ป่าบริเวณแนวท่อก๊าซอีก 40,000 ไร่ มีโครงการอนุรักษ์สัตว์ป่าหายากด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพลังงานเป็นปัจจัยสำคัญ การได้มาและการใช้พลังงานย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมจะช่วยบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นได้
3. การขนส่งก๊าซธรรมชาติโดยระบบท่อนับเป็นระบบการขนส่งที่ปลอดภัยสูงซึ่งต่างประเทศคุ้นเคยกับการที่มีท่อส่งก๊าซอยู่ร่วมกับมนุษย์เป็นอย่างดี ในขณะที่คนไทยยังไม่คุ้นเคยจึงทำให้เกิดความหวาดกลัว อย่างไรก็ตาม ปตท.ได้มีระบบการตรวจสอบความปลอดภัยอย่างดีโดยใช้กระสวยอิเล็กทรอนิกส์ (Intelligent Pig) การเอกซเรย์ท่อเพื่อหาจุดรั่วซึม เป็นต้น
4. สถานการณ์ทางการเงินและเศรษฐกิจของประเทศเป็นข้อจำกัดที่ทำให้ยากการเปลี่ยนแปลงเส้นทางท่อก๊าซ เนื่องจากมีการดำเนินงานไปได้มากแล้ว หรือหากมีการยกเลิกการก่อสร้างจะทำให้นักลงทุนต่างประเทศขาดความเชื่อมั่นและจะทำให้การฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศเป็นไปด้วยความยากลำบาก นอกจากนี้ถ้าการก่อสร้างล่าช้าจะทำให้ต้องเสียค่าปรับสูงมากถึง 1 หมื่นล้านบาทต่อปี ซึ่งจะกระทบต่อสภาพ

คลองทางการเงินของ ปตท.อย่างรุนแรง อันจะนำไปสู่ผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติเป็นลูกโซ่

5. จุดบ้านอีต่องเป็นบริเวณที่พม่าให้การรับประกันได้ว่าจะมีความปลอดภัยจากการก่อวินาศภัยจากชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนมากกว่าจุดอื่นๆ

ในการรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการด้านป่าไม้และสัตว์ป่าครั้งนี้ แม้ปตท.จะตั้งหัวเรื่องไว้ว่าเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการด้าน “ป่าไม้และสัตว์ป่า” แต่กลุ่มผู้คัดค้านพยายามเชื่อมโยงให้เห็นว่าโครงการนี้ไม่ได้มีผลกระทบเฉพาะเรื่อง “ป่าไม้และสัตว์ป่า” เท่านั้น และได้ตั้งคำถามในหลายๆ ประเด็นข้างต้น วาทกรรมเหล่านี้กลุ่มผู้คัดค้านได้ตั้งขึ้นมาเพื่อให้ ปตท.ได้ตอบ แต่ปรากฏว่า ข้อมูลที่ปตท.ตอบออกมานั้นล้วนแล้วแต่เป็นการให้คำมั่นสัญญา ให้เชื่อและมั่นใจ ในกระบวนการก่อสร้าง เทคโนโลยีที่นำมาใช้ เช่น จะไม่ให้คนงานก่อสร้างหาประโยชน์จากป่า จะใช้คอมพิวเตอร์ในการตรวจสอบท่อแทนการสร้างถนนเข้าตรวจการณ์ในป่า การก่อสร้างไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ได้ประสานงานกับกองทัพบกเพื่อวางแผนป้องกันการก่อวินาศภัย ปตท. ยินดีที่จะทดแทนสิ่งที่ชาวบ้านต้องสูญเสีย เป็นต้น ซึ่งกลุ่มผู้คัดค้านและชาวบ้านไม่หลงเชื่อคำกล่าวเหล่านี้อย่างง่าย ๆ เพราะเห็นว่าโครงการนี้ไม่แตกต่างจากการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่จะเข้ามาในชุมชนแล้วมักจะพุดจาหว่านล้อมด้วยคำพูดที่สวยงาม จนชาวบ้านหลงเชื่อแล้วในที่สุดก็มีปัญหาตามมาเกือบทุกโครงการ สิ่งเหล่านี้เป็นบทเรียนที่ทำให้กลุ่มผู้คัดค้านต้องการได้คำตอบที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้จริงที่สุดเพื่อ การก่อสร้างเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม

จะเห็นได้ว่าในเวทีการแลกเปลี่ยนข้อมูลครั้งนี้ไม่ได้ทำให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดคล้อยตามหรือเห็นด้วยกับวาทกรรมของอีกฝ่ายหนึ่ง เนื่องจากเบื้องหลังความคิดที่แตกต่างกัน ฝ่ายหนึ่งเห็นความว่าเทคโนโลยีช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ได้ ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าเทคโนโลยีคือ ตัวสร้างปัญหา ฝ่ายหนึ่งเห็นความสำคัญของการพัฒนาให้ไปถึงเป้าหมายที่วางไว้ เช่น การมีพลังงานสำรองภายในประเทศตามแผนงานที่วางไว้ ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งคำนึงถึงการพัฒนาภายใต้กรอบของสิทธิมนุษยชน สิ่งแวดล้อม สิทธิชุมชน

เมื่อเวทีนี้ยังหาจุดประนีประนอมของฝ่ายต่างๆ ยังไม่ได้ กลุ่มผู้คัดค้านจึงตัดสินใจว่าต้องคัดค้านโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา สหภาพพม่าต่อไป

หลังจากนั้นกลุ่มผู้คัดค้านเดินทางรณรงค์ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อนำประเด็นที่รวบรวมข้อมูลถึงผลกระทบของโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติออกจากรงคี่ให้ประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรีและประชาชนที่อาศัยอยู่ตามแนวท่อได้รับรู้ ในขณะที่ ปตท.เริ่มใช้วิธีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกโดยพยายามสร้างเครือข่ายแนวร่วมโดยเข้าถึงกลุ่มผู้นำความคิดทุกๆหน่วยในจังหวัด ให้การสนับสนุนสื่อมวลชนทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ให้การช่วยเหลือกิจการสาธารณกุศลภายในจังหวัดโดยเฉพาะในชุมชนตามแนวท่อ ให้การสนับสนุนเรื่องความเป็นอยู่ของประชาชนตามแนวท่อ ก๊าซ การทำประชาสัมพันธ์เชิงรุกของ ปตท.เริ่มมีผลตอบกลับเมื่อหน่วยงานบางแห่ง บุคคลสำคัญบางคนในจังหวัดกาญจนบุรีเริ่มออกมาแสดงตัวเห็นด้วยกับการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติ อาทิ หอการค้าจังหวัด สมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้านจังหวัดกาญจนบุรี นักวิชาการบางคนในสถาบันราชภัฏ จังหวัดกาญจนบุรี ทำให้วาทกรรมต่างๆ ของ ปตท.ได้ส่งผ่านมายังบุคคลสำคัญๆ ในจังหวัด เหล่านี้ ประกอบกับความสามารถในการเข้าถึงสื่อระดับชาติและท้องถิ่น ทั้งสื่อของรัฐบาลและเอกชนด้วยการเป็นผู้สนับสนุนสื่อในทุกสาขา ทำให้วาทกรรมของ ปตท.กลายเป็นวาทกรรมหลัก ในระยะเวลาประมาณ 9 เดือน (เดือนมีนาคม-ธันวาคม 2540) ได้และสามารถก่อสร้างโครงการไปได้มากทีเดียว เหลือเพียงพื้นที่บริเวณป่าห้วยเขย่งกับบางชุมชนที่ไม่ยินยอมให้มีการก่อสร้าง

ในขณะนั้นกลุ่มผู้คัดค้านไม่มีประเด็นอะไรใหม่ๆ เพิ่มเติมมากนัก มีเพียงความพยายามพิสูจน์ให้เห็นว่าข้อมูลของปตท.ไม่เป็นความจริงและไม่ปฏิบัติตามสัญญาในหลายๆประการจากการตรวจสอบการทำงาน เช่น มีการใช้ระเบิดหินเป็นจำนวนมากทั้งๆ ที่บอกว่าจะไม่ใช้วิธีการนี้ ความหนาของท่อไม่เท่ากับที่ระบุไว้ใน EIA คือ 1 นิ้ว เป็นต้น

อย่างไรก็ตามในระยะหลังวาทกรรมของกลุ่มผู้คัดค้านถูกทำให้เบาลง เนื่องจากมีสื่อมวลชนไม่มากนักที่นำเสนอความเคลื่อนไหวหรือการบอกกล่าวของกลุ่มผู้คัดค้าน 1 ในสื่อมวลชนที่สนใจติดตามการคัดค้านของกลุ่มผู้คัดค้านคือ หนังสือพิมพ์ข่าวสดที่ยังทำให้วาทกรรมของกลุ่มผู้คัดค้านได้ออกมาโลดแล่นอยู่ในเวทีแห่งการชวงชิงวาทกรรมครั้งนี้อยู่บ้าง

ดังนั้นในช่วงระยะหลังจากรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการด้านป่าไม้และสัตว์ป่าจนกระทั่งถึงก่อนการเข้าปิดป่าของกลุ่มผู้คัดค้าน ปตท.และกลุ่มผู้สนับสนุนมีโอกาสได้นำวาทกรรมของตนเองเผยแพร่ไปยังสาธารณชนได้มากกว่ากลุ่มผู้คัดค้าน

ตารางที่ 4.4 วาทกรรมที่เกิดขึ้นก่อนที่กลุ่มผู้คัดค้านเข้าปิดป่า
(เดือนมีนาคม-เดือนธันวาคม 2540)

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	กลุ่มผู้สนับสนุน	กลุ่มผู้คัดค้าน
<p>ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม</p>	<p>ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นผลกระทบในระยะสั้น หลังจากที่ปตท.ฟื้นฟูด้วยการปลูกป่าแล้วจะกลับมามีต้นไม้เหมือนเดิม - ป่าไม้ที่ตัดผ่านเป็นป่าเสื่อมโทรมมีต้นไม้เล็กๆ จำนวนไม่มาก - กลุ่มอนุรักษ์ควรไปอนุรักษ์ป่าอื่นที่นายทุนตัดไม้ทำลายป่าแล้วไม่ก่อประโยชน์กับประเทศชาติ - แม้ไม่มีการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานาคครั้งนี้ ป่าไม้และสัตว์ป่าก็ต้องหมดจากจังหวัดกาญจนบุรีอยู่ดี เพียงแต่จะช้าหรือเร็วเท่านั้น ดังนั้นเมื่อต้องมีการตัดต้นไม้แล้ว ก็ควรก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ควรอนุรักษ์แบบหัวชนฝาไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ แก่สังคม 	<p>ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม</p>
<p>ความปลอดภัย</p>	<p>ความปลอดภัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ก๊าซธรรมชาติของ ปตท.เป็นพลังงานสะอาดและมีความปลอดภัยสูง 	<p>ความปลอดภัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชาวบ้านตามแนวท่อก๊าซยังไม่ได้รับรู้ข้อมูลและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากอุบัติเหตุหรือการรั่วไหลของก๊าซได้อย่างทั่วถึง
<p>ผลกระทบด้านการท่องเที่ยว</p>	<p>ผลกระทบด้านการท่องเที่ยว</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นระยะสั้นๆ แต่ในอนาคตจะเป็นการ 	<p>ผลกระทบด้านการท่องเที่ยว</p>

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	กลุ่มผู้สนับสนุน	กลุ่มผู้คัดค้าน
	พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดให้โดดเด่นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะจุดที่มีการซื้อขายกัน และทำให้จังหวัดกาญจนบุรีมีผู้คนมาเที่ยวมากขึ้น	
<p>ปัญหาด้านเศรษฐกิจและพลังงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - หากปตท.ไม่สามารถวางท่อส่งก๊าซเสร็จได้ทันการรับก๊าซในวันที่ 1 กรกฎาคม 2541 จะถูกคู่สัญญาปรับเป็นเงินวันละ 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และต้องซื้อน้ำมันมาผลิตพลังงานไฟฟ้าทดแทนก๊าซที่ยังรับไม่ได้อีกวันละประมาณ 100 ล้านบาททำให้สูญเสียเงินงบประมาณ - ปตท.ต้องพยายามหาพลังงานสำรองภายในประเทศเอาไว้ให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชน 	<p>ปัญหาด้านเศรษฐกิจและพลังงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติมีความสำคัญเพราะจะเป็นพลังงานสำรองของประเทศในการผลิตกระแสไฟฟ้าที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งใน 40-50 ปีข้างหน้า - การก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติจะเป็นพลังงานสำรองของประเทศเอาไว้ ซึ่งในขณะนี้เหลืออีกไม่มากในอ่าวไทย - การได้ก๊าซมาจะได้โรงงานไฟฟ้าพลังงานความร้อนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศเมื่อเทียบกับการสร้างเขื่อนแล้วเท่ากับเขื่อนถึง 16 เขื่อน - เป็นช่องทางในการเปิดประตูสู่ประเทศพม่า ตามโครงการ western seaboard - หากไม่มีการก่อสร้างโครงการนี้ในอนาคตตลุกหลานจะไม่มีไฟฟ้าใช้ อีกไม่นานไฟฟ้าจะดับ 	<p>ปัญหาด้านเศรษฐกิจและพลังงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านพลังงานคาดการณ์การใช้พลังงานของประชาชนผิดพลาดเนื่องจากเกิดภาวะเศรษฐกิจชะงักงันทำให้การใช้พลังงานลดลง ในขณะที่ประเทศไทยยังมีพลังงานสำรองอยู่ในประเทศถึงเดือนกันยายน 2543 เกินความต้องการที่คาดไว้ 70.21 % คิดเป็นพลังงานไฟฟ้า 10,142.2 เมกกะวัตต์ หรือเท่ากับกำลังไฟฟ้าของเขื่อนเขาแหลม 34 เขื่อน (รายงานประเด็นด้านเศรษฐกิจและพลังงานของกลุ่มผู้คัดค้าน) ดังนั้นจึงไม่คุ้มค่าที่จะมีพลังงานสำรองที่ไม่ได้ใช้มาแลกกับปาสมบูรณ์ที่เป็นต้นกำเนิดของต้นน้ำลำธาร
<p>ที่มาของแหล่งพลังงาน</p>	<p>ที่มาของแหล่งพลังงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - น้ำมัน ถ่านหินลิกไนต์ที่เป็นวัตถุดิบในการผลิตกระแสไฟฟ้าของประเทศกำลังมีราคาแพงมาก ก๊าซกลับมีต้นทุนการผลิตที่ถูกกว่าและไม่มี 	<p>ที่มาของแหล่งพลังงาน</p>

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	กลุ่มผู้สนับสนุน	กลุ่มผู้คัดค้าน
	มลพิษ	
<p>ผลกระทบจากการก่อสร้าง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปตท.เปิดรับฟังปัญหาจากประชาชนทุกคนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติ - ปตท.จ่ายค่าทดแทนทรัพย์สิน มีหลักกว้างๆ ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> ค่าทดแทนที่ดินซึ่งแบ่งเป็น 4 ประเภทคือ <ol style="list-style-type: none"> 1.1กลุ่มที่มีโฉนด และ นส.3 หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ใกล้เคียงกับกรรมสิทธิ์ 1.2กลุ่มที่เป็นเอกสาร เช่น นส.2 สค.1 1.3กลุ่มประเภทใบเสียภาษี (ภบท.5) 1.4กลุ่มประเภทไม่มีเอกสารสิทธิ์ใดๆ แต่มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน 2 ค่าทดแทนพืชผลและต้นไม้ 3 ค่าทดแทนสิ่งปลูกสร้าง คือ ค่ารื้อถอน ค่าขนย้าย และค่าแรงปลูกสร้างใหม่ 4 ค่าทดแทนทรัพย์สินอื่นๆ <p>ทั้งนี้ไม่มีการชดเชยส่วนอื่นๆ ใดที่ไม่อยู่ในรูปทรัพย์สิน ซึ่งในการกำหนดครานั้น ปตท.ได้ตั้งคณะกรรมการการปรองดองราคาและกำหนดค่าทดแทนทรัพย์สินขึ้น</p>	<p>ผลกระทบจากการก่อสร้าง</p>	<p>ผลกระทบจากการก่อสร้าง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมระบุว่า จะไม่มีการระเบิดหินในการขุดเจาะ แต่ในการปฏิบัติจริงมีการใช้ระเบิดด้วย ทำให้บ้านเรือนราษฎร สิ่งปลูกสร้างในละแวกดังกล่าวแตกร้าวเป็นจำนวนมาก - ปตท.ชดเชยสิ่งที่สูญเสียไปจากการก่อสร้างไม่คุ้มค่าทั้งที่เห็นเป็นรูปธรรมและนามธรรม เช่น บ้านเรือนที่เสียหาย ความสูญเสียรายได้จากการประกอบอาชีพในระหว่างการก่อสร้าง ความสูญเสียความปลอดภัยในที่อยู่อาศัย - ปตท.ชดเชยให้กับชาวบ้านไม่เท่าเทียมกัน แม้จะได้รับความสะดวกเหมือนกัน หากใครสนับสนุนการก่อสร้าง ปตท.จะชดเชยให้ในราคาสูงกว่าผู้คัดค้าน - การขุดวางท่อก๊าซของ ปตท.ส่งผลให้แหล่งน้ำในหมู่บ้านบางแห่ง เช่น บ้านตาพูน น้ำแห้งจนชาวบ้านใช้น้ำไม่ได้ นอกจากนี้การตัดไม้ยังส่งผลกระทบต่อป่าต้นน้ำที่คนเมืองกาญจน์ได้รับประโยชน์

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	กลุ่มผู้สนับสนุน	กลุ่มผู้คัดค้าน
<p>ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และคณะอนุกรรมการที่เป็นข้าราชการและเจ้าหน้าที่ปตท.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นเพียงเวลาชั่วคราวหลังจากเสร็จสิ้นแล้วทุกอย่างจะกลับเหมือนสภาพเดิมทุกประการ 		
<p>สัญญา</p> <ul style="list-style-type: none"> - สัญญาที่ทำไว้กับบริษัทในพม่า เป็นสัญญา Take or pay เป็นสัญญาที่ไทยไม่เสียเปรียบ แต่การล่าช้า ชะลอโครงการหรือเลิกสัญญาจะทำให้ฝ่ายไทยและปตท. ต้องสูญเสียเงินเป็นจำนวนมาก - สัญญาที่ทำไว้ที่นั่นได้มีการระบุว่าสัญญานี้เป็นความลับของคู่ค้า จะเปิดเผยมิได้ ดังนั้นจะมอบไว้ให้กับคนกลาง คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรีซึ่งทุกคนสามารถดูได้แต่ห้ามถ่ายเอกสารเท่านั้น 	<p>สัญญา</p>	<p>สัญญา</p> <ul style="list-style-type: none"> - สัญญาที่ ปตท.ทำกับพม่า เป็นสัญญาที่ฝ่ายไทยเสียเปรียบมาก และเมื่อภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตไม่สามารถสร้างโรงไฟฟ้าได้เร็วทันตามกำหนดการส่งก๊าซจากพม่า ดังนั้นฝ่ายไทยต้องรับซื้อก๊าซจากพม่าโดยยังไม่ได้รับประโยชน์อะไร เสียเงินโดยเปล่าประโยชน์ - ปตท. พยายามละเมิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนโดยไม่เปิดเผยสัญญาต่อสาธารณชน

จากตารางดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่ากลุ่มผู้สนับสนุนได้ออกมาแสดงบทบาทในความขัดแย้งนี้อย่างเต็มตัว แสดงถึงความสำเร็จของ ปตท. ในการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้นำความคิดในท้องถิ่น โดยกลุ่มผู้สนับสนุนได้ถ่ายทอดวาทกรรมออกมาเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ ปตท. ทั้งในประเด็นเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลกระทบต่อการท่องเที่ยวว่าจะมีผลกระทบเพียงชั่วคราว แต่สิ่งที่ได้มาคือ พลังงานที่สะอาดราคาถูกใช้ไปได้ยาวนานชั่วลูกชั่วหลาน

ก่อนที่กลุ่มผู้คัดค้านจะเข้าปิดปากการก่อสร้างของปตท. ได้ดำเนินการโครงการไปได้มากกว่าร้อยละ 50 ในช่วงนี้กลุ่มผู้คัดค้านได้หยิบยกผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการก่อสร้างอย่างเป็น

รูปธรรมออกมาเป็นการตอกย้ำและพิสูจน์ว่าสิ่งที่ ปตท.เคยบอกไว้ตั้งแต่แรกในหลายๆเรื่องไม่สามารถทำได้ในทางปฏิบัติแม้แต่เรื่องเล็กๆ น้อยๆ อาทิ บ้านเรือนที่แตกร้างจากการระเบิดหินทิ้งๆ ที่ในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมระบุว่าจะไม่มีการใช้ระเบิดแต่อย่างใด การก่อสร้างทำให้แหล่งน้ำในหมู่บ้านแห่งขอดลงจนชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน เป็นต้น ประเด็นที่รูปธรรมเหล่านี้สร้างน้ำหนักให้กับกลุ่มผู้คัดค้านมากขึ้นเนื่องจากความเดือดร้อนเหล่านี้สามารถเห็นและพิสูจน์ได้ ในขณะที่วาทกรรมเกี่ยวกับเรื่อง “สิทธิมนุษยชน” เรื่อง “สิทธิชุมชน” เป็นนามธรรมที่อาจจะยากแก่การทำความเข้าใจต่อสาธารณะ และในบางประเด็นอาจจะยากเกินกว่าพิสูจน์ทราบว่าคุณสมบัติของฝ่ายใดเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เช่น การตีความเรื่องสัญญา ตัวเลขพลังงานสำรองภายในประเทศซึ่งยากจะบอกได้ว่าจุดใดถือเป็นจุดที่“พอเพียง” ในการสำรองพลังงานเอาไว้

เมื่อการวางท่อดำเนินมาถึงปากทางที่จะเข้าสู่ป่าห้วยเขย่งที่กลุ่มผู้คัดค้านต่อต้านไม่ให้มีการก่อสร้างแล้ว จึงพยายามทุกวิธีการที่จะไม่ให้มีการก่อสร้าง ประกอบกับท่าทีของฝ่ายการเมืองซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการสั่งการให้ยุติหรือดำเนินการต่อ มีแนวโน้มสนับสนุนให้มีการก่อสร้างต่อแทบทั้งสิ้น กลุ่มผู้คัดค้านจึงตัดสินใจทิ้งโผใบสุดท้ายด้วยการประกาศปิดป่าในวันที่ 7 ธันวาคม 2540 แต่ได้รับการยับยั้งจากฝ่ายรัฐบาล แต่ปัญหาต่างๆ ไม่ได้รับการแก้ไขแต่อย่างใด กลุ่มผู้คัดค้านตัดสินใจตั้งแคมป์ปิดป่าตั้งแต่วันที่ 21 ธันวาคม 2540 และยุติลงเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2541 เมื่อนายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย มีคำสั่งให้ ปตท.ดำเนินการต่อไปได้

วาทกรรมในช่วงปิดป่าเป็นช่วงที่ฝ่ายคัดค้านพยายามใช้การกระทำแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการคัดค้านเพราะเห็นแก่ประโยชน์ของสังคมโดยรวมในอันที่จะรักษาผืนป่าอันมีค่าไว้ เพราะการบอกกล่าวด้วยวิธีการอื่นๆ ไม่เสี่ยงดังพอที่จะทำให้สังคมทั่วไปหันมาเหลียวแลปัญหาที่เกิดขึ้นในจังหวัดกาญจนบุรีในช่วงนั้น กลุ่มผู้คัดค้านสามารถช่วงชิงวาทกรรมมาได้ ปตท.ต้องกลับมาตามแก้ประเด็นที่ผู้คัดค้านได้วางเงื่อนไขไว้ เนื่องจากระยะเวลาอันกระชั้นชิดในการรับก๊าซตามสัญญา ดังนั้น ปตท.ต้องพยายามทำทุกวิธีที่ให้กลุ่มผู้คัดค้านออกจากป่าเร็วที่สุด เมื่อกลุ่มผู้คัดค้านเรียกร้องให้มีเวทีที่เป็นกลางที่ทุกๆ ฝ่ายยอมรับ เพื่อกลุ่มผู้คัดค้านได้นำข้อมูลข้อเท็จจริงเผยแพร่ให้ประชาชนได้รู้ว่าสิ่งที่ ปตท.กำลังดำเนินการอยู่นั้นไม่ถูกต้อง เป็นบทเรียนที่สังคมควรเรียนรู้ร่วมกัน เวทีการรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาระดับชาติโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา โดยมีนายอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรีเป็นประธานได้มีขึ้นจากข้อเรียกร้องของกลุ่มผู้คัดค้าน และความยินยอมของ ปตท. ที่ต้องยอมทำตามกลุ่มผู้คัดค้าน

ตารางที่ 4.5วาทกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงการปิดป่า-ก่อนการรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการ
แก้ไขปัญหาระดับชาติโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา
(เดือนธันวาคม 2540-เดือนกุมภาพันธ์ 2541)

กลุ่มผู้คัดค้าน	กลุ่มผู้สนับสนุน	การบิดเบือนแห่งประเทศไทย
<ul style="list-style-type: none"> - ต้องการรักษาป่าแม้จะต้องใช้วิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ชอบด้วยเจตนา - ปตท.ควรใช้เหตุผลวิสัยในการยุติโครงการ - เสนอเส้นทางการวางท่อก๊าซอีกทางทดแทนเส้นทางเดิม คือให้วางท่อตามแนวถนน 3272 (อีตอง - ทองผาภูมิ) ไปบรรจบแนวเดิมของ ปตท. ที่ถนน 323 กม. 70 (ทองผาภูมิ-กาญจนบุรี) แล้วเข้าสู่จังหวัดราชบุรี เพื่อหลีกเลี่ยงเส้นทางที่ผ่านป่าสมบูรณ์ - โรงไฟฟ้าราชบุรียังก่อสร้างไม่เสร็จเพราะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ไม่มีเงินสร้าง ดังนั้น ปตท.ต้องรับก๊าซมาแล้วทิ้งไปโดยเปล่าประโยชน์ 	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มผู้คัดค้านเป็นผู้ไม่หวังดีต่อประเทศไทย มีผู้สนับสนุนเป็นชาวต่างชาติซึ่งคนกลุ่มนี้ไม่ต้องการให้ประเทศไทยพัฒนา - กลุ่มผู้คัดค้านทำให้การก่อสร้างล่าช้าอาจทำให้ต้องสูญเสียค่าปรับให้กับพม่า - กลุ่มผู้คัดค้านที่นอนปิดป่าอยู่นั้นรบกวนเส้นทางการหากินของช้างทำให้ช้างต้องออกไปกินพืชไร่ของชาวบ้านในละแวกนั้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ปตท.ต้องเร่งวางท่อส่งก๊าซให้ทันกับการรับก๊าซที่ทำไว้ในสัญญาไมเช่นนั้นจะถูกปรับเป็นเงินจำนวนมาก - หากเปลี่ยนแนวท่อโดยให้วางตามแนวถนน 3272 (อีตอง-ทองผาภูมิ) ปตท.เห็นว่ามี ความคิดเคี้ยวมาก การวางท่อตามแนวถนนจะต้องตัดภูเขาเพื่อลดความโค้งหลายแห่ง มิฉะนั้นกระสวยตรวจสอบคุณภาพจะวิ่งภายในท่อไม่ได้ และต้องขยายความกว้างของถนนปัจจุบันออกไปอีก จะเป็นการเสียสภาพภูมิประเทศและทำลายป่าเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ปัญหาการพังทลายของไหล่เขาได้ด้วย - การก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่ยังไม่แล้วเสร็จต้องเป็นความรับผิดชอบของ กฟผ. หากต้องมีการจ่ายค่าปรับ กฟผ.ต้องรับผิดชอบร่วมด้วย

จากตารางข้างต้นกลุ่มผู้คัดค้านพยายามเรียกร้องให้ใช้ข้ออ้าง "เหตุผลวิสัย" กับพม่าจากการปิดป่าของกลุ่มผู้คัดค้านในการยุติโครงการตามที่ระบุไว้ในสัญญา เพราะการติดตั้งที่จะก่อสร้างต่อไปไม่ก่อให้เกิดผลดีเพราะโรงไฟฟ้าราชบุรีมีแนวโน้มที่จะสร้างไม่ทันการรับก๊าซ เหตุผลดังกล่าวของกลุ่มผู้คัดค้านมีน้ำหนักมากขึ้นเมื่อ กฟผ.ออกมาแสดงท่าทีว่าไม่มีงบประมาณในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าราชบุรีต่อ ในขณะที่ ปตท.ยังคงเดินหน้าที่จะก่อสร้างต่อและเห็นว่าเหตุผลวิสัยของกลุ่มผู้คัดค้านไม่มีน้ำหนักพอที่จะไปต่อรองกับรัฐบาลพม่าได้ ส่วนการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่เสร็จไม่

ทันรับก๊าซการเสียค่าปรับต้องเป็นความรับผิดชอบของ กฟผ. นอกจากนี้ในระยะหลังกลุ่มอนุรักษ์ได้เสนอให้มีการวางท่อก๊าซเสียบถนน 323 มีน้ำหนักน้อยกว่าข้อต่อได้ของ ปตท.ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการก่อสร้างได้อธิบายว่าเส้นทางดังกล่าวไม่มีความเป็นไปได้ในทางวิศวกรรม

ในที่สุดข้อเรียกร้องของกลุ่มผู้คัดค้านที่จะให้เปิดเวทีประชาพิจารณ์ก็เริ่มขึ้น แต่คณะกรรมการทั้ง 13 คนที่รับหน้าที่มาเป็นตัวกลางแก้ไขปัญหายืนยันว่าเวทีนี้ไม่ใช่การทำ “ประชาพิจารณ์” เพราะประชาพิจารณ์เป็นกระบวนการที่ต้องทำก่อนการดำเนินโครงการ จึงเรียกเวทีนี้ว่า “การรับฟังข้อมูลและความคิดเห็นของคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหากรณีท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา” จัดขึ้นวันที่ 14-18 กุมภาพันธ์ 2541 ที่ทำเนียบรัฐบาลและห้องประชุมสารนิเทศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การรับฟังความคิดเห็นระดับชาติครั้งนี้กลุ่มผู้คัดค้านเตรียมข้อมูลอย่างดี รวมทั้งเชิญนักวิชาการที่มีความรู้ด้านต่างๆ ซึ่งเป็นแนวร่วมจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายจากสภานายความมาให้ข้อมูลกับคณะกรรมการฯ โดยเห็นว่าน่าจะสร้างความน่าเชื่อถือให้กับข้อมูลเหล่านี้ได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนมาบอกเล่าความขมขื่นที่ได้รับจากการวางท่อส่งก๊าซในพื้นที่ให้ฟังด้วย คือชาวบ้านหมู่บ้านจรเข้เผือก ชาวบ้านวังกระแจะ ชาวบ้านห้วยปากคอก รวมรายชื่อผู้เข้าชี้แจงทางฝ่ายผู้คัดค้านมีทั้งสิ้น 21 คน

เวทีนี้กลุ่มผู้คัดค้านถือว่าเป็นโอกาสสุดท้ายที่จะสามารถเผยแพร่รายละเอียดในแง่มุมต่างๆ ของโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติให้สาธารณชนได้ทราบ แม้โครงการนี้จะดำเนินการต่อ แต่ก็เป็นบทเรียนการต่อสู้ของภาคประชาชนอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นอาจเรียกเวทีนี้ว่าเป็น “ห้องเรียน” ที่สอนบทเรียนของการต่อสู้ระหว่าง “ประชาชนกับรัฐ” ให้สังคมได้เรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน

ด้าน ปตท. ได้รวบรวมผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ทั้งหน่วยงานราชการ เอกชนในสวนกลาง และส่วนท้องถิ่น อาทิ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ นักวิชาการจากกรมป่าไม้ นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ปลัดอำเภอหอการค้าจังหวัดกาญจนบุรี ชาวบ้านในพื้นที่วางท่อก๊าซ รวมทั้งสิ้น 25 คน นอกจากนี้ ปตท.ได้เตรียมข้อมูลในประเด็นต่างๆ ที่คาดว่าจะกลุ่มผู้คัดค้านจะหยิบยกขึ้นมาพูด

ในเวทีการรับฟังข้อมูลและความคิดเห็นของคณะกรรมการฯ เพื่อแก้ไขปัญหากรณีท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานาครั้งนี้ต่างฝ่ายต่างเตรียมตัวมาอย่างดี แม้คณะกรรมการฯ ชุดนี้จะ

ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจยุติหรือดำเนินโครงการต่อ แต่คำให้การของคณะกรรมการต่อรัฐบาล เป็นประเด็นการตัดสินใจการกระทำของฝ่ายใดถูกต้องและเหมาะสมในสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

การให้ข้อมูลกับคณะกรรมการฯ ได้แบ่งเป็น 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายอนุรักษ์กับฝ่าย ปตท. โดยแบ่งเวลาให้ชี้แจงอย่างทัดเทียมกัน ในเวลานี้แม้ฝ่ายปตท.จะมีผู้เข้าชี้แจงมากกว่าแต่วาทกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเวทีครั้งนี้เป็นวาทกรรมที่ฝ่ายอนุรักษ์หยิบยกขึ้นมาทั้งสิ้น

ตารางที่ 4.6 วาทกรรมที่เกิดขึ้นในการรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาระดับชาติ
โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา
(14-18 กุมภาพันธ์ 2541)

กลุ่มผู้คัดค้าน	การบิดเบือนแห่งประเทศไทย
<p>ก๊าซธรรมชาติในฐานะแหล่งพลังงาน</p> <p>สังคมไทยควรตรวจสอบทิศทางการพัฒนาที่ทำให้ต้องใช้พลังงานมากขึ้นเพราะแม้ก๊าซธรรมชาติก็ใช่ว่าจะไม่ก่อปัญหาทางนิเวศน์ ดังจะเห็นได้จากภาวะเรือนกระจกที่เกิดขึ้นจากการใช้แหล่งพลังงานจากฟอสซิลของโลกรวมทั้งก๊าซธรรมชาติด้วย</p>	<p>ก๊าซธรรมชาติในฐานะแหล่งพลังงาน</p> <p>ปตท.มีหน้าที่ในการจัดหาพลังงานให้สังคมไทย แม้จะปรับตัวเลขภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยแล้ว แต่พลังงานที่รัฐมุ่งแสวงหาต้องเป็นพลังงานที่ราคาถูกและก่อให้เกิดปัญหามลพิษน้อย คำตอบคือ ก๊าซธรรมชาติ</p>
<p>แหล่งพลังงาน</p> <p>การนำพลังงานมาจากพม่าเป็นการให้ความชอบธรรมกับรัฐบาลเผด็จการของพม่าให้แข็งแกร่งขึ้นยังผลให้ฝ่ายประชาธิปไตยและชนกลุ่มน้อยถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนได้มากขึ้น ควรหาแหล่งพลังงานจากที่อื่น เช่นในอ่าวไทย หรือแหล่ง JDA ในเขตพัฒนาร่วมระหว่างมาเลเซียกับไทย ซึ่งทำให้ได้ทั้งพลังงานและไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชนของฝ่ายใดไปพร้อมกัน</p>	<p>แหล่งพลังงาน</p> <p>แหล่งพลังงานก๊าซธรรมชาติที่ราคาเหมาะสม มีปริมาณมากพอ และสามารถจัดส่งให้ได้ตามกำหนดภายในเดือนกรกฎาคม 2541 คือก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานาในพม่า ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องของบริษัท 4 แห่ง ซึ่งมีสหรัฐ ฝรั่งเศส พม่า และปตท.ร่วมลงทุนไม่เกี่ยวกับรัฐบาลพม่าและดังนั้นจึงไม่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิทธิมนุษยชน ส่วนก๊าซธรรมชาติจากหลุมพัฒนาร่วมไทยกับมาเลเซียเน้นเพียงจะเซ็นสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติในปี 2541 ในตอนนั้นยังไม่พบแหล่งนาทูนา อย่างไรก็ตามแหล่งนาทูนามีส่วนผลของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สูงและมีต้นทุนค่าขนส่งสูงคือต้องขนส่งมากกว่า 1,000 กิโลเมตร สำหรับแหล่งก๊าซธรรมชาติในประเทศไทยนั้นเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของนานาประเทศที่จะถนอมส่วนหนึ่งไว้ให้มีปริมาณสำรองในประเทศเพื่อความมั่นคงทางพลังงานในระยะ</p>

กลุ่มผู้คัดค้าน	การปิดโรเลียมแห่งประเทศไทย
	ยาว
<p>จุดส่งมอบก๊าซ</p> <p>การรับมอบก๊าซที่บ้านอีตองถือเป็นการยอมรับข้อเสนองของพม่าซึ่งวางอยู่บนเหตุผลทางการเมืองที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนของพม่าอย่างไม่มีเงื่อนไข อันส่งผลให้ทิศทางการวางท่อต้องกระทบกระเทือนเขตลุ่มน้ำชั้น 1A ทั้งที่หากเปลี่ยนจุดที่ก๊าซเข้าไทยได้ก็อาจเลี่ยงเส้นทางผ่านป่าสมบูรณ์ในเขตไทยได้</p>	<p>จุดส่งมอบก๊าซ</p> <p>การกำหนดให้ก๊าซธรรมชาติต้องขึ้นที่บ้านอีตองจากนั้นก็ต่อท่ออีกประมาณ 260 กิโลเมตรไปสู่โรงไฟฟ้าที่ราชบุรีเป็นสิ่งจำเป็นเพราะทางพม่าแจ้งว่าสามารถรับประกันความปลอดภัยได้จุดบ้านอีตองเท่านั้น</p>
<p>ท่อก๊าซกับความเสี่ยง</p> <p>การรับประกันความปลอดภัยจากท่อก๊าซนั้นไม่แน่ว่าจะครอบคลุมถึงภัยธรรมชาติอย่างแผ่นดินไหวซึ่งเคยเกิดขึ้นในพื้นที่แถบนี้ ยิ่งกว่านั้นยังไม่อาจประกันการระเบิดอันเกิดขึ้นเพราะวินาศกรรมที่เป็นผลมาจากความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลพม่าและฝ่ายชนกลุ่มน้อยได้ ชาวบ้านจำนวนหนึ่งจึงรู้สึกหวาดวิตก</p>	<p>ท่อก๊าซกับความเสี่ยง</p> <p>ท่อก๊าซที่ปตท.เลือกใช้รับประกันความปลอดภัยจากการระเบิดได้ เพราะเป็นท่อที่ได้มาตรฐานสากลเช่นที่ยอมรับกันทั่วทวีปอเมริกาเหนือ มีระบบตรวจสอบด้วยกระสวยอิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย มีลินินภัยคอยควบคุมไม่ให้ก๊าซรั่วได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด และมีอายุใช้งานนานถึง 30 ปีและอาจถึง 50 ปี</p>
<p>ผลกระทบทางนิเวศน์</p> <p>การรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังไม่ครอบคลุมรัดกุมเพียงพอเพราะทำในระยะเวลาอันสั้นไม่ได้อาศัยข้อมูลจากชาวบ้านในพื้นที่ ทำให้ไม่ทราบว่าจะมีผลสัตว์ป่าหายากอย่างไรหรือเส้นทางหากินของช้าง ตลอดจนการขุดวางท่อของปตท.ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำของหมู่บ้านบางแหล่งแห่งจนชาวบ้านใช้น้ำไม่ได้ และไม่เชื่อว่าปตท.จะสามารถปลูกป่าได้ เพราะป่าไม่ได้หมายความว่าถึงต้นไม้ แต่เป็น "ระบบนิเวศน์"ทั้งระบบ</p>	<p>ผลกระทบทางนิเวศน์</p> <p>ปตท.ได้ประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและผลกระทบทางสังคมแล้ว อีกทั้งกระบวนการก่อสร้างก็พยายามลดระยะแนวทางที่ต้องรุกรานเขตป่าไม้ด้วยการใช้เทคโนโลยี อาทิ รถขุดขนาดเล็ก การล้อมต้นไม้ เป็นต้น ส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นผลกระทบชั่วคราว อีกทั้งจะปลูกป่าเสริมสิ่งที่สูญเสียไป</p>
<p>การได้รับข้อมูลข่าวสารของชุมชน</p> <p>ปตท.ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของโครงการท่อส่งก๊าซทราบถึงการดำเนินงานของโครงการน้อยมาก และการกระจายตัวของข้อมูลยังไม่ทั่วถึงชาวบ้านบางรายได้ไปดูงานในพื้นที่ที่มีการวางท่อก๊าซแล้วเช่น ระยอง ชลบุรี ในขณะที่บางรายไม่รู้ว่าจะมีการวางท่อก๊าซในชุมชนของตนเอง นอกจากนี้ข้อมูลข่าวสารบางประการที่ได้รับไม่ตรงกับความเป็นจริง เช่นคุณสมบัติการติดไฟของก๊าซธรรมชาติ มีเจ้าหน้าที่บอกว่าก๊าซนี้หากระเบิดแล้วจะไม่ติดไฟเนื่องจากมี</p>	<p>การได้รับข้อมูลข่าวสารของชุมชน</p>

กลุ่มผู้คัดค้าน	การเปรียบเทียบแห่งประเทศไทย
ลักษณะเป็นที่ดินซีโคลนหากรั้วไหลจะกลายเป็นบึงลงดินไป ชาวบ้านบางส่วนจึงยอมให้มีการก่อสร้างได้	
<p>ทางเลือกโครงการ</p> <p>การที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติโครงการอย่างเร่งรีบโดยไม่ได้ผนวกต้นทุนสิ่งแวดล้อมและสังคมเข้าไปในการศึกษา ทำให้มีข้อกังขาโดยเฉพาะการคำนวณผลตอบแทนของสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำหรับโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติมีผลตอบแทนต่ำคือ มีผลตอบแทนทางการเงินร้อยละ 15.7 และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจร้อยละ 5.7 เท่านั้น</p>	<p>ทางเลือกโครงการ</p> <p>การคำนวณผลตอบแทนของท่อก๊าซของปตท.ได้คำนวณโดยพิจารณาจากทางเลือก 2 ทางคือ โรงไฟฟ้าที่ใช้น้ำมันเตาเป็นวัตถุดิบเปรียบเทียบกับโรงงานไฟฟ้าที่ใช้ก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา ทั้งนี้ได้นำเอาผลประโยชน์ของต้นทุนที่ต่ำลงของโรงไฟฟ้าจากการทดแทนน้ำมันเตาด้วยก๊าซธรรมชาติ และประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นของโรงไฟฟ้าในการเปรียบเทียบบดกล่าวโดยวิธีการคำนวณโครงการโรงไฟฟ้าราชบุรีและท่อก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานาให้ผลตอบแทนทางการเงินร้อยละ 63.9 และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจร้อยละ 55.9 ตามลำดับ โดยรวมอัตราเงินเฟ้อไว้ด้วย ส่วนตัวเลขของสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินั้นเป็นผลตอบแทนที่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์จากการทดแทนน้ำมันเตาด้วยก๊าซธรรมชาติเท่านั้น ตัวเลขจึงต่างกันอีกทั้งไม่ได้รวมอัตราเงินเฟ้อด้วย แต่การเสนอเพื่ออนุมัติโครงการต่อคณะรัฐมนตรีในเดือนมกราคม 2539 นั้นได้ใช้ตัวเลขของสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพราะผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเป็นเพียงข้อมูลประกอบการตัดสินใจเท่านั้น</p>

(เรียบเรียงจาก"รายงานการพิจารณาของคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหากรณีโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา" : 18-36 และหนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 15-20 กุมภาพันธ์ 2541)

หลังจากได้รับฟังข้อมูลและความคิดเห็นของผู้ชี้แจงทางฝ่ายอนุรักษ์และผู้ชี้แจงทางฝ่ายปตท.ครบทุกคนแล้ว คณะกรรมการได้ข้อสรุปที่ชี้ให้เห็นข้อบกพร่องหลายประการของโครงการนี้คือ

1. กระบวนการพิจารณาและตัดสินใจดำเนินโครงการนี้มีจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องเนื่องจากขาดความโปร่งใส และไม่ได้คำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเท่าที่ควร โดย

เฉพาะอย่างยิ่งความเห็นและความรู้สึกของประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากโครงการดังกล่าวโดยตรง

2. ประชาชนและคนในท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะรับรู้และเข้าถึงข้อมูลของโครงการที่ถูกต้องตามความเป็นจริง ดังนั้นเมื่อไม่สามารถได้รับรู้ถึงข้อมูลตามสิทธิดังกล่าว ก็มีสิทธิอันชอบธรรมที่จะท้วงติง คัดค้าน รวมทั้งรณรงค์ต่อต้านโดยสันติวิธี
3. ผู้รับผิดชอบโครงการนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาและผลกระทบของโครงการรอบด้านอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะในปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชน ความเสียหายต่อราษฎร และผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การทำงานยังยึดติดกับระบบเก่า ซึ่งถือว่าผู้มีอำนาจยอมอยู่เหนือกว่าสิทธิและเสรีภาพอันชอบธรรมของประชาชน
4. ข้อขัดแย้งและข้อพิจารณาต่างๆ ในกรณีนี้ ส่วนหนึ่งมีสาเหตุอยู่ที่การไม่ตระหนักและไม่ยอมรับในปรัชญาความคิดที่แตกต่างกัน
5. สังคมไทยขาดกลไกและไม่ได้คิดถึงกระบวนการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอันที่จะนำไปสู่ข้อยุติที่ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ยอมรับได้

(รายงานการพิจารณาของคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหากรณีโครงการก่อสร้างท่าอากาศยานจากแหล่งยานานา : 3-4)

เวทีสุดท้ายของการแก้ปัญหาคความขัดแย้งแม้ว่ากลุ่มผู้คัดค้านจะได้เป็นครอบครองวาทกรรมในเวทีนี้โดยเป็นฝ่ายที่ตั้งประเด็น และมีข้อมูลยืนยันที่น่าเชื่อถือ โดยมี ปตท.ตามแก้เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับโครงการ อีกทั้งข้อสรุปของคณะกรรมการฯ ที่เสนอต่อนายกรัฐมนตรีได้ชี้ให้เห็นว่าโครงการนี้มีข้อบกพร่องหลายประการ แต่ในที่สุด 28 กุมภาพันธ์ 2541 นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ตัดสินใจให้ดำเนินโครงการนี้ต่อทั้งนี้เพราะเบื้องหลังความคิดของผู้มีอำนาจของสังคมในห้วงเวลานั้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศ ให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูเศรษฐกิจ ให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางพลังงาน ซึ่งวาทกรรมต่างๆ ของ ปตท. สอดรับกับความต้องการเหล่านี้

จากวาทกรรมต่างๆ ของ ปตท. กลุ่มผู้สนับสนุนและกลุ่มผู้คัดค้านทำให้เห็นว่าแต่ละฝ่ายมีปรัชญาเบื้องหลังความคิด ทักษะในการมองโลกที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงทำให้การเจรจาพูดคุยหาจุดลงตัวไม่ได้ นั่นคือ

1. ทักษะเรื่อง "การอยู่ร่วมระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ" ฝ่ายหนึ่งเห็นว่ามนุษย์ควรใช้ประโยชน์จากธรรมชาติเพื่อสามารถทำให้มนุษย์สามารถดำรงอยู่ได้บนโลกนี้ ในขณะที่อีกฝ่าย

หนึ่งเห็นว่ามันมนุษย์กับธรรมชาติควรอยู่ร่วมกันอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อยู่ร่วมกันฉันท์มิตร ต่างฝ่ายต่างไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน เมื่อใดที่มนุษย์ไม่รบกวนธรรมชาติ ธรรมชาติก็จะไม่รบกวนมนุษย์ แต่จะสร้างประโยชน์ที่เอื้อต่อกัน

2. ทักษะเรื่องการพัฒนาพลังงาน ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าการพัฒนาในทิศทางที่เป็นอยู่คือ การใช้พลังงานให้มากขึ้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องและจำเป็น เมื่อเศรษฐกิจเติบโตขึ้น ประชากรเพิ่มมากขึ้นก็ย่อมต้องการพลังงานเพิ่มมากขึ้น "การพัฒนา" คือความสามารถในการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่อาจมีไม่จำกัด ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า "การพัฒนา" คือ การพัฒนาชนิดที่มนุษย์เพิ่มความพอใจในชีวิตด้วยการเรียนรู้ที่จะจำกัดความต้องการของตนและให้ความสำคัญกับความเป็นธรรมในการให้ทรัพยากรธรรมชาติ อันเป็นฐานรากของ "เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ"

3. ทักษะเรื่องการชดเชยและทดแทนธรรมชาติ ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าความสูญเสียทางธรรมชาติสามารถทดแทนและชดเชยได้ ยิ่งไปกว่านั้นยังชดเชยแต่เฉพาะไม้ที่มีคุณค่าทางพาณิชย์ ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าความสูญเสียทางธรรมชาติไม่สามารถทดแทนและชดเชยได้ด้วยฝีมือของมนุษย์ ต้องอาศัยธรรมชาติและเวลาในการเยียวยา และเห็นว่าไม่ว่าชนิดไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ มีคุณค่าทางพาณิชย์หรือไม่ก็มีค่าต่อชีวิตของมนุษย์เท่าๆกันทั้งสิ้น

4. ภารกิจและบทเรียนทางสังคม ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าภารกิจด้านธรรมชาติเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดในการสร้างความมั่นคงให้กับอนาคตทางพลังงานของประเทศ แต่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าอนาคตของประเทศมีหลายสิ่งที่สำคัญกว่าพลังงาน เช่น การมีสังคมที่ผู้คนรุ่นหลังมีความเอื้ออาทรต่อมนุษย์ด้วยกันน่าจะเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งสูง และการเลือกค้ากับคู่ค้าขายที่ไม่ใส่ใจกับความโหดร้ายทารุณและการละเมิดสิทธิมนุษยชนของเขา อาจสะท้อนให้ผู้คนในสังคมไทยและอนุชนรุ่นหลังเห็นว่าการเคารพสิทธิพื้นฐานของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นพลเมืองของประเทศไหนเป็นมาตรฐานสากล

(เรียบเรียงจาก"รายงานการพิจารณาของคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหากรณีโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา" 16-18 กุมภาพันธ์ 2541)

นอกจากความแตกต่างในโลกทัศน์ของ ปตท. กลุ่มผู้สนับสนุน และกลุ่มผู้คัดค้านที่คณะกรรมการฯ แยกประเด็นออกมาให้เห็นดังกล่าวข้างต้นแล้ว จากการศึกษาวาทกรรมทั้งหมดนับแต่เริ่มมีความขัดแย้งเกิดขึ้นจนกระทั่งการก่อสร้างโครงการแล้วเสร็จยังพบอีกว่าฝ่ายต่างๆ เหล่านี้ยังมีเบื้องหลังความคิดที่แตกต่างกันอีกคือ

- ทักษะในความเชื่อมั่นในเทคโนโลยี ฝ่ายหนึ่งมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในเทคโนโลยีขั้นสูงอย่างมาก แต่ในทัศนะของผู้ที่มีความคิดที่จะอยู่ร่วมกับธรรมชาติจะไม่เห็นด้วยกับการใช้เทคโนโลยีเพราะเชื่อว่าเทคโนโลยีคือตัวทำลายธรรมชาติ

- ทักษะเรื่อง “สิทธิชุมชน” ในการจัดสรรและดูแลทรัพยากร ฝ่ายหนึ่งเชื่อว่ารัฐควรมีอำนาจในการจัดสรรและดูแลทรัพยากรเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคม ชุมชนไม่สามารถดูแลและจัดสรรทรัพยากรได้ และอาจนำไปใช้ในทางที่ผิดจนทรัพยากรเสื่อมโทรม ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าชุมชนน่าจะมีอำนาจในการจัดสรรและดูแลทรัพยากรกันเองภายในชุมชนเพราะเมื่อให้ชุมชนเป็นเจ้าของจะเกิดความรักและหวงแหน และการดูแลทรัพยากรในระดับเล็กจะดูแลได้อย่างทั่วถึงมากกว่าการดูแลของรัฐ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของรัฐทุกวันนี้ไม่เท่าเทียมกัน ฝ่ายผู้มีอำนาจทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจมักแย่งชิงทรัพยากรจากผู้ไม่มีอำนาจอยู่เนืองๆ

4.6 วาทกรรมในสถานการณ์ความขัดแย้งการก่อสร้างท่าอสงัก้าช

ในสถานการณ์ความขัดแย้งการก่อสร้างท่าอสงัก้าชธรรมชาติจากแหล่งยานานาแต่ละฝ่ายได้สร้างวาทกรรมขึ้นมาเพื่อต่อสู้กันโดยพยายามครอบครองสนามวาทกรรมในพื้นที่ต่างๆในสังคมไว้ให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้วาทกรรมที่แสดงออกมามีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงทั้งนี้เป็นเพราะเบื้องปรัชญาความคิดแตกต่างกัน หากดูรวมในการเจรจาพูดคุยกันยาก ตลอดระยะเวลา 2 ปี วาทกรรมที่เกิดขึ้นมีดังต่อไปนี้

วาทกรรมชุดว่าด้วย “การพัฒนา” ดูจะเป็นประเด็นหลักที่ฝ่ายเจ้าของโครงการและผู้ที่เกี่ยวข้องหยิบยกขึ้นมา ด้วยการทำให้เห็นข้อดีของโครงการนี้ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างความมั่นคงให้กับพลังงานภายในประเทศทำให้มีพลังงานสำรองใช้ได้ยาวนานไปอีก 40-50 ปี อนาคตโครงการนี้จะเป็นส่วนที่สนับสนุนให้เกิดศูนย์กลางการอุตสาหกรรมภาคตะวันตก (Western Seaboard) ช่วยพัฒนาลู่ทางเปิดประตูสู่ประเทศพม่าด้วย ดังนั้นวาทกรรมชุดที่ว่าด้วยการ “พัฒนา” นี้ ยิ่งตอกย้ำมากยิ่งขึ้นเนื่องจากในการก่อสร้างท่าอสงัก้าชธรรมชาติจากแหล่งยานานาสังคมไทยตกอยู่ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ดังนั้นหน่วยงานใดช่วยจุดประกายความหวังในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจได้จะได้รับการยอมรับอย่างง่ายดาย ในขณะที่ฝ่ายผู้คัดค้านจะถูกตีตราว่าเป็น “ผู้ขัดขวางการพัฒนา” “พวกถ่วงความเจริญ” ได้ในทันที

วาทกรรมชุดว่าด้วย “เทคโนโลยี” ในการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ใดๆก็ตามเจ้าของโครงการมักจะยึดอำนาจความรู้ทางด้านเทคนิคการก่อสร้าง ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ไว้แต่

เพียงฝ่ายเดียว ในการก่อสร้างโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา สหภาพพม่า บริษัท ทิม คอนซัลติง จำกัด ซึ่งรับหน้าที่ในการศึกษาผลกระทบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้รับหน้าที่ศึกษาประเด็นเรื่องสัตว์ป่าและป่าไม้เพิ่มเติม วิศวกรผู้ก่อสร้างโครงการต่างพยายามอธิบายผลการศึกษา วิธีการก่อสร้าง การตรวจสอบความปลอดภัย ซึ่งล้วนแต่เป็นศัพท์เทคนิค (Technical Term) จนกระทั่งชาวบ้านซึ่งไม่มีความรู้ในเรื่องการก่อสร้าง การคำนวณเชิงวิทยาศาสตร์ จะไม่เข้าใจในสิ่งที่ได้รับการอธิบาย ชาวบ้านรู้สิ่งต่างๆจากประสบการณ์ตรงที่อยู่ในพื้นที่นั้นๆ มาเป็นเวลานานหรือเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนจากบรรพบุรุษ เช่น การโต้เถียงระหว่างชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ถึงพฤติกรรมการหากินของช้าง ชาวบ้านบอกว่าบริเวณที่จะมีการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติจะมีช้างลงมากินโป่งเพราะมีโป่งช้างอยู่ด้วย ในขณะที่กรมป่าไม้ยืนยันว่าจากการศึกษาไม่พบโป่งช้างมีเพียงปลักเท่านั้น ส่วนชาวบ้านบอกว่าโป่งของช้างมีทั้งโป่งดินและโป่งลมซึ่งเป็นโป่งประหลาดของสัตว์ ดังนั้นปลักที่ว่านั้นคือ โป่งลม นั่นเอง หรือเรื่องความแรงของการสั่นสะเทือนจากแผ่นดินไหวที่เคยเกิดขึ้นในจังหวัดกาญจนบุรี บริษัททิมคอนซัลติง จำกัดได้ใช้สถิติทางธรณีวิทยาเป็นฐานข้อมูลในการประเมิน พร้อมทั้งบอกว่าความหนาของท่อก๊าซสามารถรับแรงสั่นสะเทือนสูงสุดที่เคยเกิดขึ้นในจังหวัดกาญจนบุรีได้ ในขณะที่ชาวจังหวัดกาญจนบุรียืนยันว่าแผ่นดินไหวที่เคยเกิดขึ้นรุนแรงขนาดทำให้กระจกตึกสูงๆในกรุงเทพมหานคร ซึ่งห่างจากจังหวัดกาญจนบุรีเป็นร้อยๆ กิโลเมตรยังได้รับผลกระทบด้วย ซึ่งวิศวกรก่อสร้างโครงการได้อธิบายเพิ่มเติมว่าได้มีการคำนวณเพื่อรับแรงสั่นสะเทือนจากแผ่นดินไหวไว้แล้ว และได้อธิบายถึงลักษณะพิเศษของท่อก๊าซที่จะนำมาก่อสร้างด้วย เป็นต้น

อย่างไรก็ตามความรู้ของชาวบ้านที่ได้ให้ข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมักจะไม่เป็นที่สนใจ เพราะเชื่อว่าคำกล่าวของชาวบ้านมาจาก "ความรู้สึก" ไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยกรรมวิธีทางวิทยาศาสตร์ ในขณะที่ของบริษัทที่ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ ทำให้ข้อมูลจากชาวบ้านกลายเป็นสิ่งที่ตลกขบขันไป แม้ในการรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการด้านสัตว์ป่าและป่าไม้ของ ปตท. ซึ่งชื่อหัวข้อเกี่ยวกับ "ความคิดเห็นทางวิชาการ" ก็สามารถบ่งชี้ได้แล้วว่า ข้อมูลที่นำมาแลกเปลี่ยนจะต้องเป็นข้อมูลทางวิชาการ ต้องเชื่อถือได้จึงจะยอมรับ ถ้าเป็นข้อมูลที่มาจากความรู้สึกส่วนตัว ข้อมูลที่ไม่สามารถพิสูจน์ไม่ควรจะมาใช้เวทีนี้ เพราะจะไม่ก่อประโยชน์ใดๆ

วาทกรรมชุดว่าด้วย "สิ่งแวดล้อม" ในการก่อสร้างโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา สหภาพพม่า ปตท.ได้พยายามสร้างให้เห็นว่า ปตท.สนใจเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างมากและการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติในครั้งนี้เป็นโครงการที่สร้างความเสียหายให้กับสิ่งแวดล้อมน้อย

และเป็นลักษณะชั่วคราวเท่านั้น จากเดิมวาทกรรมของการสร้างเขื่อนดูจะเป็นเหมือน “มารร้าย” ต่อสิ่งแวดล้อม เพราะการสร้างเขื่อนเป็นการเปลี่ยนระบบนิเวศวิทยาอย่างรวดเร็ว และทำลายทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก รวมทั้งสร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้าน เช่น ต้องโยกย้ายถิ่นอาศัย เกิดภาวะน้ำท่วมทั้งหมู่บ้าน ดังนั้นในการวางท่อก๊าซธรรมชาติจะต้องมีการสร้างวาทกรรมชุดใหม่ขึ้นมาทำให้เห็นว่าโครงการนี้ดีกว่าการสร้างเขื่อนมาก เพราะไม่ต้องทำลายทรัพยากรมาก ไม่ต้องย้ายที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน และแนวที่ก่อสร้างท่อก๊าซก็สามารถปลูกพืชได้เหมือนเดิม แต่สามารถได้พลังงานมากกว่าการสร้างเขื่อนถึง 16 เซียน และหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว ปตท.จะปลูกป่าทดแทนให้และฟื้นฟูสภาพป่าให้เป็นเช่นเดิมได้อย่างแน่นอน ดังนั้นถือได้ว่าในการก่อสร้างโครงการท่อก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา สหภาพพม่าเป็นการสร้างวาทกรรมชุดใหม่ในการก่อสร้างโครงการของรัฐที่ใส่ใจเรื่องสิ่งแวดล้อม

นอกจากการทำความเข้าใจต่อทรัพยากรธรรมชาติน้อยและชั่วคราวแล้ว ก๊าซธรรมชาติยังดีกว่าการใช้ถ่านหินลิกไนต์ หรือน้ำมันดิบซึ่งจะก่อให้เกิดมลพิษต่ออากาศได้มากกว่า โดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา สหภาพพม่าเป็นก๊าซที่มีคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำจึงเรียกว่าก๊าซธรรมชาติเป็น “พลังงานที่สะอาด” และมีราคาถูกยิ่งด้วย ดังนั้นก๊าซธรรมชาติจึงเป็นพลังงานที่เหมาะสมสำหรับอนาคต

ในขณะที่กลุ่มผู้สนับสนุนได้ให้เหตุผลของการสนับสนุนท่อก๊าซธรรมชาติว่า “เพื่อให้คนทั้งประเทศได้เห็นและเข้าใจว่าคนเมืองกาญจน์มีจิตใจดี ยอมเสียสละผืนป่า เพื่อคนทั้งประเทศ ทั้งๆ ที่รักและหวงแหน”

ภาพขององค์กร “รักสิ่งแวดล้อม” ของ ปตท.ที่แสดงออกมากลุ่มผู้คัดค้านไม่หลงเชื่อ และพยายามบอกว่า ปตท.เป็น “นักอนุรักษ์จอมปลอม” มีมือหนึ่งปลูกป่า มือหนึ่งทำลายป่า นอกจากนี้กลุ่มผู้คัดค้านเคยมอบ โฉ่นักอนุรักษ์จอมปลอมให้กับ ปตท.ด้วย

วาทกรรมว่าชุดด้วย “สิทธิมนุษยชน” เป็นวาทกรรมที่กลุ่มผู้คัดค้านที่สนใจเรื่องสิทธิมนุษยชนช่วงชิงไว้ในฝ่ายของกลุ่มผู้คัดค้านแต่เพียงผู้เดียว ส่วน ปตท. กลุ่มผู้สนับสนุนไม่พยายามจะหยิบยกขึ้นมา มีเพียงการตอบได้ว่าเป็นภาระความรับผิดชอบของรัฐบาลพม่าที่กลุ่มผู้ลงทุนไม่ได้เกี่ยวข้องแต่อย่างใด ในขณะที่กลุ่มผู้คัดค้านได้แสดงให้เห็นถึงความไม่ชอบธรรมในการก่อสร้างท่อก๊าซที่มาจากคราบเลือดและน้ำตาของชนกลุ่มน้อยซึ่งข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้แพร่กระจายไปสู่ระดับนานาชาติ

วาทกรรมพูดว่าด้วย “สิทธิชุมชน” เป็นวาทกรรมที่ชาวบ้านผู้คัดค้านการก่อสร้างได้หยิบยกขึ้นมาให้เจ้าของโครงการและรัฐที่รับผิดชอบก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบต่อชุมชนสิ่งแวดล้อมให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยชุมชนว่าจะรับโครงการดังกล่าวเข้ามาหรือไม่ รวมทั้งให้สิทธิในการดูแลและจัดสรรทรัพยากรด้วย ซึ่ง ปตท.พยายามช่วงชิงวาทกรรมนี้ด้วยการเข้าไปพัฒนาชุมชน สร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้กับประชาชนตามแนวท่อหลังจากที่การก่อสร้างดำเนินไปแล้ว

การคัดค้านการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติในครั้งนี้ถือเป็นครั้งแรกในการก่อสร้างโครงการของรัฐ แม้ว่า ปตท.จะมีการวางท่อส่งก๊าซมายาวนานกว่า 20 ปีแล้วก็ตามแต่ยังไม่มีกรคัดค้านแต่อย่างใด ดังนั้นเมื่อมีการคัดค้านเกิดขึ้นที่จังหวัดกาญจนบุรีจึงถือเป็นครั้งแรกของชาวบ้านเช่นกันที่ได้เรียนรู้เทคนิควิธีการก่อสร้างในรูปแบบของท่อก๊าซ หลังจากที่สังคมไทยพยายามทำความเข้าใจกับการก่อสร้างเชื่อมมาเป็นระยะเวลายาวนาน และในระยะหลังๆ เชื่อมกลายเป็นวาทกรรมที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชนทำให้วาทกรรมเรื่องเชื่อมดูจะแผ่วเบาในช่วงหลังการสร้างวาทกรรมของพลังงานที่สะอาด ราคาถูกและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างท่อก๊าซเริ่มเป็นวาทกรรมที่เข้ามาแทนที่ ซึ่งทำให้ชาวบ้านที่ไม่เห็นด้วยกับกระแสการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนเช่นนี้ต้องหาหนทางเพื่อสร้างวาทกรรมขึ้นมาและพยายามช่วงชิงวาทกรรมของกลุ่มตนเองให้เป็นวาทกรรมกระแสหลักให้ได้ ดังนั้นแต่ละกลุ่มได้ถ่ายทอดวาทกรรมของตนเองผ่านสื่อต่างๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อทำให้สาธารณชนยอมรับวาทกรรมของตนเองให้ได้

อย่างไรก็ตามวาทกรรมที่เกิดขึ้นในห้วงเวลาของการคัดค้านการก่อสร้างโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานาถือเป็นบทเรียนอีกหน้าหนึ่งของสังคมไทย เพราะจากการวิเคราะห์ในข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปตท.พยายามยึดครองพื้นที่วาทกรรมในสังคมให้ได้มากที่สุดด้วยวิธีการต่างๆ หลากหลาย เนื่องจากมีความพร้อมทั้งด้าน “ทุนทรัพย์” และ “บุคลากร” ทำให้วาทกรรมของกลุ่มผู้คัดค้านซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นฝ่ายตั้งประเด็นต่างๆ ขึ้นมาแต่ มักจะถูกกลืนหายไปเพียงปิดบังและลบเลือนไปในที่สุด แม้ว่ากลุ่มผู้คัดค้านพยายามจะกระจายวาทกรรมที่สร้างขึ้นมากับสาธารณชนมากมายหลายวิธีดังจะได้กล่าวต่อไปในบทที่ 7 แต่กลับกลายเป็นว่าวาทกรรมของ ปตท. เจ้าหน้าที่ของรัฐ กลุ่มผู้สนับสนุนได้ถูกนำขึ้นมาเสนอมากกว่าด้วยวิธีการการใช้สื่อที่จะนำเสนอต่อไปในบทที่ 5 และ 6